

Analýza financování malých obcí na příkladu obce Huslenky

Monika Maňáková

Bakalářská práce
2014

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika MAŇÁKOVÁ**
Osobní číslo: **M10065**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Analýza financování malých obcí na příkladu obce Huslenky**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Charakterizujte příjmovou a výdajovou stránku rozpočtu obce.

II. Praktická část

- Představte charakteristiku obce Huslenky.
- Proveďte analýzu příjmové a výdajové stránky rozpočtu obce Huslenky.
- Navrhněte doporučení pro zlepšení příjmového a výdajového stavu rozpočtu obce Huslenky.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.
PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktual. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
ROSEN, Harvey a Ted GAYER. Public finance. 9. vyd. New York: McGraw-Hill Higher Education, 2010, 595 s. ISBN 978-0-07-351135-1.
WOKOUN, René a kol. Základy regionálních věd a veřejné správy. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2011, 474 p. ISBN 978-807-3803-049.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lenka Smékalová**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: **17. února 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **16. května 2014**

Ve Zlíně dne 17. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 16.5.2014

.....

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je analýza příjmů a výdajů obce Huslenky v letech 2010 - 2013, posouzení stavu hospodaření a vytvoření návrhů na zlepšení hospodaření této obce. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou.

Teoretická část se zabývá charakteristikou veřejné správy, vysvětluje pojem obec, znaky obce, orgány obce, rozpočet a rozpočtovou soustavu.

Praktická část navazuje na část teoretickou. Nejprve je provedena charakteristika obce Huslenky, poté následuje analýza hospodaření obce. Závěr praktické části obsahuje návrhy na zlepšení hospodaření obce Huslenky.

Klíčová slova: Obec Huslenky, rozpočet obce, rozpočtový proces, financování obce, příjmy, výdaje

ABSTRACT

The purpose of this thesis is the financial statement analysis of the municipality Huslenky during the last three years (2010 - 2013), assessment of the state of management and to make proposals improving the management of this municipality. Thesis has theoretical and practical parts.

Theoretical part deals with the characteristics of public administration, describes the concept and attributes of municipality, municipal authorities, budget and its budgetary system.

The practical part is focused on characteristics of Huslenky municipality and financial statement analysis of the municipality. Conclusion of practical part includes proposals how to improve management of the municipality Huslenky.

Keywords: Municipality Huslenky, municipality budget, budget process, municipality functioning, revenues, expenses

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Lence Smékalové za odborné vedení, ochotu a čas, který mi při vypracování této práce věnovala. Dále bych také ráda poděkovala paní Marii Trlicové a ostatním zaměstnancům Obecního úřadu v Huslenkách za poskytnuté materiály a odborné rady. A především děkuji celé mé rodině za podporu ve studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA A ČLENĚNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY	12
1.1 VEŘEJNÁ SPRÁVA	12
1.2 STÁTNÍ SPRÁVA	13
1.3 SAMOSPRÁVA.....	13
2 OBEC	15
2.1 ZNAKY A FUNKCE OBCE.....	15
2.2 PŮSOBNOST OBCE.....	16
2.3 ORGÁNY OBCE A JEJICH ČINNOST	17
3 FINANČNÍ SYSTÉM ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY	20
3.1 ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA	21
3.1.1 Mimorozpočtové fondy	22
3.2 ROZPOČET OBCE.....	23
3.3 BILANCE ROZPOČTU	24
3.4 ROZPOČTOVÝ PROCES	24
3.5 ROZPOČTOVÁ SKLADBA	25
3.6 PŘÍJMOVÁ STRÁNKA ROZPOČTU OBCE	26
3.7 VÝDAJOVÁ STRÁNKA ROZPOČTU OBCE.....	27
3.8 MAJETEK OBCE A JEHO SPRÁVA.....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 OBEC HUSLENKY	32
4.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OBCE	32
4.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA OBCE	33
4.3 HISTORIE OBCE.....	34
4.4 OBYVATELSTVO	35
4.5 SHRNUÍ.....	36
5 ANALÝZA ROZPOČTU OBCE	37
5.1 VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ OBCE	39
5.1.1 Výsledek hospodaření příspěvkových organizací obce Huslenky	40
5.2 ROZPOČTOVÝ VÝHLED	41
5.3 ANALÝZA PŘÍJMŮ	42
5.3.1 Daňové příjmy.....	43
5.3.2 Nedaňové příjmy	46
5.3.3 Dotace	47
5.4 ANALÝZA VÝDAJŮ.....	48
6 SHRNUÍ A DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ HOSPODAŘENÍ	51
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57

SEZNAM OBRÁZKŮ	58
SEZNAM TABULEK.....	60

ÚVOD

Hospodaření obcí je v dnešní době velmi aktuální téma. Všechny úrovně samosprávy mají ze zákona povinnost nakládat se svým majetkem účelně a hospodárně. Obce by tedy měly dbát na efektivní hospodaření. V zájmu každého občana obce by mělo být porozumění obecnímu rozpočtu a především vytvoření vlastních představ, jak by měl rozpočet vypadat, což je v dnešní době usnadněno díky veřejnému přístupu účetních výkazů obcí na internetu.

Téma této bakalářské práce zní „Analýza financování malých obcí na příkladu obce Huslenky“. Práce byla vypracována v rámci odborné praxe na Obecním úřadě Huslenky. Jako hlavní zdroj informací a dat sloužily interní dokumenty obce Huslenky, a to konkrétně závěrečný účet obce, rozpočet, výkaz zisku a ztrát a rozvaha. Tabulky a grafy, které byly zakomponovány do této práce, byly zpracovány v tabulkovém editoru Microsoft Excel.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, a to do teoretické části a části praktické.

Teoretická část je zpracována na základě odborné literatury a platných zákonů, a je zpracována jako teoretický základ praktické části práce. V teoretické části je nejdříve charakterizována veřejná správa a její členění. Dále se tato část zabývá charakteristikou obce, její působností a orgány obce s jejich pravomocemi. Závěrem teoretické části je charakterizován finanční systém územní samosprávy zaměřený především na rozpočet obce, jeho tvorbu a složení jednotlivých částí rozpočtu.

V následné analytické části práce je stručná charakteristika obce Huslenky zaměřená na vývoj obyvatel. Druhá kapitola analytické části se zabývá rozpočtem obce a rozpočtovým výhledem let 2014, 2015 a 2016. V rozpočtové části této práce je podrobněji zpracována příjmová a výdajová část rozpočtu obce Huslenky v letech 2010 - 2013. Všechny části analýzy hospodaření obce jsou doplněny tabulkami dat a pro lepší vizualizaci jsou tyto tabulky doplněny také grafy. Závěr analytické části práce tvoří návrhy na zlepšení finančního stavu této obce.

Hlavním cílem této práce tedy je analyzovat a popsat příjmovou a výdajovou stránku obce Huslenky a navrhnout doporučení pro zlepšení příjmového a výdajového stavu rozpočtu obce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA A ČLENĚNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY

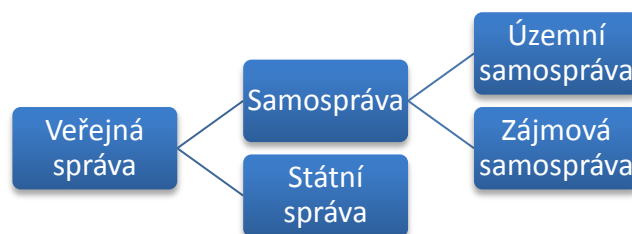
1.1 Veřejná správa

„Pojem veřejná správa vznikl v historii a má kořeny v římském právu (administratio rei publica). Veřejná správa je správa lidské společnosti zorganizované ve stát se státním zřízením. Veřejnou správou se rozumí správa:

- území státu, kraje, obce,
- věci, ke které má veřejnost vlastnická práva (jedná se o věci movité, například dopravní prostředky, a věci nemovité, například komunikace, budovy, pozemky a další),
- veřejných záležitostí (například služeb veřejnosti, občanů obce, kraje atd.),
- veřejných financí (například veřejných rozpočtů),
- užívání veřejných objektů a zařízení (například přírodních zdrojů, veřejných informací).“ (Káňa, 2004, s.11)

Tomancová, Brtoun a Obrovský (2009, s. 23) ve své publikaci uvádí, že veřejná správa zajišťuje všechny své výkony pomocí orgánů veřejné správy. Tyto orgány zřizuje zákon nebo Ústava a mají různé označení (orgány státní správy, správní orgán, správní úřad, státní orgán) a jsou ze zákona pověřeny vykonávat své pravomoci a také vykonávat působnost veřejné správy.

Veřejná správa se dělí na dvě hlavní kategorie - státní správu a veřejnou samosprávu. Veřejná samospráva se pak dále dělí na samosprávu územní a zájmovou.

Obrázek 1: Schéma rozdělení veřejné správy (vlastní zpracování)

1.2 Státní správa

Státní správa je typická činností výkonnou a činností nařizovací, při níž jsou využívány různé mocenské nástroje. Pomocí zákona je správa státem delegována na jiné subjekty. Státní správa zahrnuje orgány se všeobecnou působností a s působností specializovanou.

U všeobecné působnosti je výkon veřejné správy na určitém území koncentrován na jednoho vykonavatele. V České republice je vrcholným ústavním orgánem moci výkonné a politické vláda, do konce roku 2002 byly tímto typem státní správy také okresní úřady. Druhým typem působnosti je působnost specializovaná. V České republice jsou tímto typem státní správy ministerstva, ostatní ústřední orgány a odborné územní decentralizované správní úřady a orgány s odvětvovou působností na úrovni okresů (např. finanční úřad, úřad práce, katastrální úřad, stavební úřad apod.), nebo větších územních celků (např. krajské soudy, krajská státní zastupitelství, krajská finanční ředitelství apod.). (Peková, Pilný, 1998, s. 43)

1.3 Samospráva

„Samospráva má historické kořeny ve správě středověkých měst a v cechovním zřízení. Dnes stát své kompetence převádí na samosprávy, které uskutečňují a ovlivňují společenský život. Samospráva je slučitelná jen s demokratickým zřízením, představuje decentralizovanou moc a má všeobecnou společenskou podporu. Samospráva je organizace, která spravuje své vlastní záležitosti a záležitosti veřejného zájmu. Samospráva rozlišuje vztahy vnitřní a vztahy vnější. Vnitřní vztahy samosprávy jsou vytvořené správním řádem, členy samosprávy a stanovami. Realizuje činnost v rámci svého působení. Samospráva má své představitele, kteří jsou voleni. Samospráva má právní subjektivitu a hospodaří se svým majetkem dle schváleného rozpočtu. Vnější vztahy působí mimo rámec organizace samosprávy. Samospráva hájí své zájmy a působí tak vůči vnějšímu prostředí, řídí se zákony státu, právními předpisy a vyhláškami.“ (Káňa, 2004, s.42)

Samosprávu členíme na územní samosprávu a zájmovou samosprávu.

Zájmová samospráva

Tento druh samosprávy představuje sdružování občanů se stejnými zájmy a zálibami, občanů kteří mají stejnou profesi nebo společné cíle. Zájmová samospráva je evidována na Ministerstvu vnitra nebo na jiných evidenčních místech. Tato samospráva zahrnuje profesní sdružení a zájmová sdružení. (Káňa, 2004, s. 43)

V současné době je tento druh samosprávy v České republice reprezentován například Českou lékařskou komorou, Českou advokátní komorou, Komorou soudních exekutorů, Komorou auditorů ČR nebo Hospodářskou komorou ČR.

Územní samospráva

Pro tento druh samosprávy je charakteristické spravování území, které je menší než je stát, ve kterém se toto území nachází. V rámci demokracie a práva občanů, je samospráva tou nejsnazší realizací účasti občanů na řízení veřejných záležitostí. Pro územní samosprávu je především důležitý pojem decentralizace, nebo-li přesun funkcí a kompetencí na menší organizační jednotky. Decentralizace veřejné správy na územní samosprávu tedy znamená přesun správy na menší územní celky - kraje či obce. Tímto je zaručena schopnost územní samosprávy zajišťovat efektivněji úkoly ve veřejném zájmu. Efektivnost v rozhodování však může narušit v malých obcích nízký stupeň profesionalizace samosprávy. (Peková, Pilný, 1998, s. 48)

System územní samosprávy v České republice se dá definovat jako dvoustupňový. Základní jednotkou územní samosprávy je dle Ústavy ČR (ústavní zákon č.1/1993 hlava VII čl. 99) obec (někdy nahrazeno výrazem místní samospráva). Vyšším (druhým) stupněm jsou podle Ústavy ČR vyšší samosprávné celky - kraje, které vznikly 1.1.2001 na základě zákona č.347/1997 Sb. Česká republika je územně členěna na 13 samosprávných krajů a hlavní město Praha. (Česko, 1993, s. 3 - 16)

Územní samospráva nefunguje na principu hierarchické struktury, tzv. nadřízenost a podřízenost, protože každý územní samosprávní celek má své kompetence a nemůže zasahovat do kompetencí jiného územního celku. (Káňa, 2004)

Česká Republika se územně člení na 13 samosprávných krajů - Jihočeský, Jihomoravský, Karlovarský, Královéhradecký, Liberecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Středočeský, Ústecký, Vysočina, Zlínský a hlavní město Praha. Každý kraj je spravován krajským úřadem sídlícím v krajském městě. (Tittelbachová, 2011, s. 57)

2 OBEC

Dle Ústavy České republiky jsou obce základní územní samosprávné celky. V roce 1993 se při vzniku České republiky státní moc decentralizovala na územní samosprávu, kompetence a odpovědnost za činnosti, které dříve vykonávaly státní organizace, převzaly obecní úřady. Dalším významným milníkem ve veřejné správě bylo datum 1.1.2003, kdy zanikly okresní úřady a jejich správní činnosti převzaly instituce územní samosprávy, obecní úřady a krajské úřady. Obec má svá práva a povinnosti, na základě kterých je obec:

- účastník správního řízení (například stavební řízení),
- samostatný ekonomický subjekt, který hospodaří s finančními prostředky,
- zřizovatel a zakladatel neziskových organizací a obecní policie,
- zřizovatel a zakladatel obecních podniků,
- vlastník majetku,
- nositel finanční suverenity, který hospodaří se svěřenými státními financemi,
- správce obecních záležitostí,
- vydavatel závazných právních norem a obecních vyhlášek. (Káňa, 2004, s. 47)

2.1 Znaky a funkce obce

Každá obec se vyznačuje třemi základními znaky, které jsou vymezeny Ústavou České republiky. Jsou jimi území, občané a samosprávní funkce. Podle Kadeřábkové a Pekové (2012, s. 19) jsou základními charakteristickými znaky obce:

- vlastní území tzv. územní základ obce, (obec může mít jedno nebo více katastrálních území),
- občané obce,(každá obec musí být trvale obydlena lidmi),
- spravování svých záležitostí samostatně (tzv. samostatná působnost),
- vystupování v právních vztazích svým jménem (tzv. právní základ obce),
- péče o všestranný rozvoj území,
- hospodaření podle vlastního rozpočtu a vlastní majetek, což tvoří ekonomický základ obce.

2.2 Působnost obce

Kompetence obcí jsou velmi obsáhlé, obce vykonávají řadu činností, které jsou určeny v odpovídajících zákonech a předpisech. Je důležité rozlišovat dva rozdílné pojmy - pravomoc a působnost. Pravomoc obce lze charakterizovat jako souhrn oprávnění, kterými je obec vybavena, a také souhrn právních pravomocí, které má obec uloženy ze zákona pro potřeby plnění úkolů. Obec má právo na samosprávu a její činnosti lze rozdělit do dvou skupin na základě působnosti - přenesené a samostatné. (Průcha, 2004, s. 51)

Samostatná působnost

Tento druh působnosti znamená, že je obec nezávislý právní subjekt, který rozhoduje samostatně. Stát do jeho činnosti nezasahuje - zasáhnout může v situaci, když by došlo k porušení zákona. Výkon samostatné působnosti je vykonáván hlavně orgány obce, což znamená starostou obce, zástupcem starosty, obecní radou a obecním zastupitelstvem. Do samostatné působnosti obce patří například hospodaření s majetkem obce, volba, zřizování a ustanovení orgánů obce, ochrana a tvorba zdravého životního prostředí, povinnosti v oblasti zdravotnictví, sociální péče, školství a kultury, sestavování rozpočtu obce a hospodaření podle něj. (Provazníková, 2009, s. 30)

Přenesená působnost

Přenesená působnost územních celků se dá charakterizovat jako situace, kdy stát deleguje (přenáší) obsah výkonu veřejné správy na územní samosprávu. Orgány obce tedy okruh těchto povinností vykonávají jménem státu, nikoli jménem svým. (JURIŠTIC, ©2002)

Rozsah přenesené působnosti se liší dle typu obce. Zákon o obcích definuje tři základní kategorie na základě rozsahu svěřené státní správy:

- základní rozsah svěřený obci, který je vykonáván orgány obce (tzv. obce I. stupně),
- rozsah pověřeného obecního úřadu (tzv. obce II. stupně),
- rozsah obecního úřadu obce s rozšířenou působností (tzv. obce III. stupně). (Česko, 2000, s. 1737 - 1764)

Do činností přenesené působnosti obcí patří například evidence obyvatel, zajištění výpisů z rejstříku trestů, vystavení rodných listů, oddacích listů a úmrtních listů, kontrola plnění povinností, které plynou z obecně závazné vyhlášky, konání kolaudačního řízení nebo vydání rozhodnutí o umístění stavby.

V České republice převažují malé obce. Z tohoto důvodu je velmi důležitá spolupráce mezi obcemi, zejména při zabezpečování veřejných statků pro občany.

2.3 Orgány obce a jejich činnost

Jak již bylo zmíněno, samostatná působnost i působnost přenesená je realizována orgány obce, s výjimkou případů, kdy je samostatná působnost řešena místním referendem. Hlavní samosprávný orgán obce je zastupitelstvo obce, od něhož je odvozeno postavení dalších orgánů obce, kterými jsou obecní úřad, starosta a rada obce. (Průcha, 2004, s. 52)

Zastupitelstvo obce

Vykonává zákonem o obcích nejdůležitější kompetence v oblasti samostatné působnosti obce. Zastupitelstvo obce je složeno ze členů zastupitelstva. Konkrétní počet zastupitelů se stanoví dle zákona každé volební období, a to s přihlédnutím na počet obyvatel a velikost územního obvodu tak, aby mělo zastupitelstvo obce:

- do 500 obyvatel 5 až 15 členů,
- nad 500 do 3 000 obyvatel 7 až 15 členů,
- nad 3 000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů,
- nad 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů,
- nad 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů,
- nad 150 000 obyvatel 35 až 55 členů. (Česko, 2000, s. 1737-1764)

Zasedání zastupitelstva probíhá veřejně a podle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce a koná se v územním obvodu obce. Povinností obecního úřadu je informování občanů o místě, době a programu zasedání. Samozřejmostí je také zápis ze zasedání zastupitelstva, který je veřejně přístupný, pokud této skutečnosti nebrání další zákony (např. pokud jsou projednávány utajované skutečnosti). V tomto případě je zápis také veřejně přístupný, ovšem bez informací, které nemohou být zveřejněny. Pokud se stane, že se zastupitelstvo obce nesejde po dobu delší než je šest měsíců, Ministerstvo vnitra jej rozpustí. Aby mohlo být považováno usnesení zastupitelstva za platné, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny. Pravomoci zastupitelstva jsou ujednány v zákoně o obcích. Mezi práva zastupitelstva obce patří mimo jiné schvalování programu rozvoje obce, schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce, vydávání obecně závazných vyhlášek obce, rozhodování o vyhlášení místního referenda a volba starosty, místostarosty a dalších členů rady obce. (Česko, 2000, s. 1737-1764)

Rada obce

Jedná se o výkonný orgán v rámci samostatné působnosti obce, který za své činnosti odpovídá zastupitelstvu obce. Složení rady obce je následující – starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady obce voleni z řad členů zastupitelstva. Rada obce má lichý počet členů (nejméně 5 a nejvíce 11) a nesmí překročit počet členů zastupitelstva. V obcích, kde je počet členů zastupitelstva menší než 15, není rada obce volena. Pokud obec nevolí svou radu obce, tak její povinnosti vykonává starosta obce. Schůze rady obce probíhají neveřejně a dle potřeby. (Česko, 2000, s. 1737-1764)

Starosta

Je orgánem obce, který reprezentuje obec a za výkon své funkce je zodpovědný zastupitelstvu. Starostu i místostarostu volí zastupitelstvo z řad svých členů. Mezi povinnosti starosty patří dle zákona o obcích například odpovědnost za informování veřejnosti ohledně činnosti obce, svolává a řídí zasedání rady obce a zastupitelstva, spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce. V situaci, kdy není ustanoven tajemník obecního úřadu, je starosta nadřízeným všech pracovníků obecního úřadu a zároveň plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních předpisů. (Česko, 2000, s. 1737-1764)

Obecní úřad

Jedná se o orgán administrativního typu, který zabezpečuje úkoly v oblasti samostatné i přenesené působnosti. Obecní úřad je tvořen starostou, který je v čele tohoto orgánu, místostarostou, tajemníkem (je-li tato funkce v obci zřízena) a zaměstnanci obce, kteří jsou zařazeni do obecního úřadu. V rámci samostatné působnosti obce plní obecní úřad úkoly, které mu byly uloženy ze strany zastupitelstva obce nebo rady obce, pomáhá v činnosti výborům a komisím a rozhoduje v případech stanovených zákonem. Obecní úřad vykonává přenesenou působnost, kromě povinností, které patří do působnosti jiného orgánu obce. (Česko, 2000, s. 1737-1764)

Tajemník

Tato funkce je zřizována povinně v obcích s pověřeným obecním úřadem nebo v obcích s rozšířenou působností. Tajemník obecního úřadu je jmenován a odvoláván starostou. Průcha (2004, s. 53) ve své publikaci uvádí následující povinnosti tajemníka:

- plnění úkolů obecního úřadu v působnosti přenesené i samostatné,
- plnění úkolů vyplývajících z jeho pracovní náplně,

- řízení a kontrola činnosti zaměstnanců obce.

Správce obce

Správce obce není zaměstnancem obce, nýbrž krajského úřadu. Tato zvláštní funkce v organizaci obce je využívána, pokud se v obci opakovaně neuskuteční vyhlášené volby, nebo dojde-li k rozpuštění zastupitelstva obce, nebo v případě, kdy není zvolen starosta do šesti měsíců od zasedání zastupitelstva obce. Správce obce má povinnost zabezpečení nezbytných úkonů pro chod obce. Jeho prvořadým úkolem je zabezpečení voleb do zastupitelstva obce nebo volba starosty. Při ukončení své činnosti v obci podává správce obce zprávu o stavu majetku a hospodaření obce a o výkonu své funkce. (Průcha, 2004, s. 53)

Výbory

Výbory obce jsou kontrolním orgánem zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce má právo rozhodnout, kolik výborů bude vytvořeno. Počet členů každého výboru musí být lichý a v čele každého výboru je předseda výboru, který je členem zastupitelstva obce. Výbory plní různé úkoly, které jim stanoví zastupitelstvo. Ze zákona je však povinné zřídit výbor finanční, který provádí dozor nad hospodařením s majetkem obce a také výbor kontrolní, který kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce a také provádí dozor nad dodržováním právních předpisů. Tyto výbory musí mít minimálně tři členy. Členy do jednotlivých výborů volí zastupitelstvo z řad občanů. Zastupitelstvo volí také předsedu každé komise. Kvůli nezaujatosti nemohou být členy výborů starosta obce, místostarosta obce, tajemník ani jiní zaměstnanci obce, kteří se zabývají hospodařením. Speciálním typem výboru je výbor pro národnostní menšiny, který je zřizován v případě, že je v územním obvodu obce 10% občanů jiné národnosti než české. (Peková, Pilný, Jetmar, 2008, s. 129)

Komise

Komise je poradním orgánem rady obce. V rámci samostatné působnosti obce mohou komise předkládat náměty a návrhy. V přenesené působnosti obce jsou komise výkonnými orgány na svěřeném úseku a jsou odpovědné starostovi. Předseda komise musí mít zvláštní odbornou způsobilost. (Peková, Pilný, Jetmar, 2008, s. 129)

3 FINANČNÍ SYSTÉM ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY

Nejdůležitější povinnosti, které stát i územní samospráva zabezpečuje jsou ekonomické povahy, což znamená zabezpečování různých druhů veřejných statků (služeb). Je důležité, aby byla v rámci hospodaření dodržována fiskální pravidla, protože těmito pravidly ovlivňuje stát hospodaření celé územní samosprávy. Dle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj tyto pravidla zahrnují:

- účetnictví a výkaznictví, které musí být transparentní,
- nezbytnost dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu,
- sestavování rozpočtové prognózy a dodržení hospodaření dle ročního rozpočtu,
- pravidla, která jsou stěžejní pro dosažení cílů stabilizační fiskální politiky státu,
- omezení daňové pravomoci územní samosprávy,
- omezení výdajů, což zahrnuje odpovědnost za jejich krytí, regulaci zadluženosti územní samosprávy a přímou kontrolu státem (např. povolení emisí dluhopisů, omezení určitých druhů půjček aj.). (Wokoun et al., 2011, s. 185)

Otrusinová a Kubíčková (2011, s. 8) ve své publikaci uvádí princip tzv. 3E. Jedná se o rozdělení hlavních zásad v rámci finančního řízení a hospodaření v nevýdělečné sféře. Jednotlivé výrazy tohoto principu (Economy, Efficiency a Effectiveness) znamenají:

- hospodárnost (Economy) - zdroje, zejména ty finanční by měly být minimalizovány, v praxi se jedná o co největší výkon v porovnání s co nejmenší cenou,
- efektivita (Efficiency) - hlavní podstatou by mělo být docílení záměru, v praxi by se tento model dal definovat jako vyvarování se neúčelným úkonům,
- účelnost (Effectiveness) - způsobilost provádění úkonů správným způsobem, jedná se o kritérium hodnocení vztahu vstupů a výstupů.

Orgány veřejné správy mají ze zákona o finanční kontrole povinnost dohlížet na hospodárnost, efektivitu a účelnost výkonu veřejné správy. Prověřování principu 3E je základem výkonnostního auditu ve veřejné správě. (Ochrana, Půček, s. 46-47)

Finanční systém územní samosprávy je tvořen územním rozpočtem a mimorozpočtovými fondy, a to na regionální i municipální úrovni. Je nedílnou složkou celkového finančního systému země. Územní rozpočty, tzn. rozpočty obcí, rozpočty vyšších stupňů územní samosprávy i rozpočty dobrovolných svazků obcí jsou součástí rozpočtové soustavy. Územním rozpočtem je možno teoreticky chápat také státní rozpočet, nicméně v praxi se územ-

ními rozpočty chápou většinou pouze rozpočty na decentralizované úrovni, včetně úrovní územní samosprávy. Není možné charakterizovat ideální a univerzální systém financování obcí, jelikož má každá země svá specifika a problémy týkající se financování rozsahu a kvality zabezpečovaných veřejných statků v rámci veřejného sektoru. Způsob financování potřeb veřejného sektoru, který je ideální pro jednu zemi, nemusí být ideální pro zemi druhou. Základní požadavky na finanční systém územní samosprávy jsou stanoveny v Evropské chartě místní samosprávy a v návrhu Evropské charty regionální samosprávy. (Grospič et al., 2008, s. 232-233)

3.1 Rozpočtová soustava

Rozpočtovou soustavu lze definovat jako starost o tvorbu, přerozdělování a užití veřejných prostředků. Konkrétně se jedná o soustavu peněžních fondů, rozpočtových vztahů a soustavu orgánů a institucí. Hlavní postavení v rámci rozpočtové soustavy mají Ministerstvo financí, finanční úřady, finanční útvary na úrovni územní samosprávy apod. Klasifikace těchto orgánů závisí na státoprávním uspořádání země a také na historických zvyklostech dané země. Dá se říci, že čím je složitější struktura veřejné správy, tím je členitější rozpočtová soustava. Do rozpočtové soustavy ČR patří soustava veřejných rozpočtů a mimo rozpočtové fondy. (Peková, 1998, s. 75)

Soustava veřejných rozpočtů je nejdůležitější část rozpočtové soustavy v každém státě. Tato soustava je využívána k zajištění funkcí jednotlivých vládních úrovní a potřeb veřejné ekonomiky. Do této soustavy zahrnujeme:

- nadnárodní rozpočet pokud existuje nadnárodní seskupení (např. rozpočet EU),
- ústřední rozpočet země (např. státní rozpočet ČR),
- rozpočty územní samosprávy dle jejího členění (např. rozpočty jednotlivých obcí nebo krajů),
- rozpočty veřejných podniků a veřejnoprávních neziskových organizací ve veřejném sektoru (např. rozpočty příspěvkových organizací zřizovaných státem, kraji nebo obcemi). (Peková, 2005, s. 92)

Základním finančním plánem státu je státní rozpočet. Tento finanční plán je každoročně schvalován formou zákona a slouží ke koncentraci peněžních zdrojů společnosti a k jejich nenávratnému rozdělování. Rozpočet je možno charakterizovat jako peněžní fond, finanční

plán, bilance nebo také jako nástroj prosazování záměru veřejné politiky. (Marková, 2000, s. 68)

3.1.1 Mimorozpočtové fondy

Mimorozpočtové fondy jsou součástí finančního systému územní samosprávy. Tyto peněžní fondy se dělí na neúčelové a účelové. Do této soustavy můžeme zahrnout:

- státní mimorozpočtové fondy, které jsou většinou účelové (např. v ČR Státní fond kultury a Státní fond životního prostředí),
- rozpočty zdravotních pojišťoven, které lze chápat jako fond zdravotního pojištění,
- fond sociálního zabezpečení, do kterého proudí příspěvky na sociální zabezpečení a ze kterého jsou hrazeny potřeby tohoto zabezpečení,
- účelové fondy obcí nebo vyšších stupňů územní samosprávy (např. v ČR se jedná o fond rezerv a rozvoje),
- svěřenecké fondy, které jsou využívány jen v některých zemích (např. v USA) a bývají zpravidla také začleněny do rozpočtu. (Peková, 2005, s. 108-109)

Mimorozpočtové fondy jsou zřizovány podle zákona a mohou mít k příslušnému veřejnému rozpočtu finanční vztah. Hospodaří se zde totiž veřejnými prostředky. O jejich hospodaření je rozhodováno veřejnou volbou, v rámci obce tyto fondy schvaluje zastupitelstvo obce, které také kontroluje hospodaření s nimi. Hlavním pravidlem u mimorozpočtových fondů je jejich přísná účelovost, což znamená, že určitým mimorozpočtovým fondem lze financovat pouze předem určené druhy potřeb. Běžnou situací tedy je, že v rámci jednoho fondu je finančních prostředků přebytek, zatímco ve druhém fondu je finančních prostředků nedostatek. Přesun financí mezi dvěma účelovými fondy je možný až při schvalování rozpočtového hospodaření dalšího roku. Hlavním přínosem toho typu hospodaření je především jistota neodsouzení zabezpečování potřeb, protože zabezpečování a financování kapitálových služeb může být v budoucnu mnohem nákladnější. Na rozdíl od veřejných rozpočtů je výhodou fondového hospodaření nepropadávání nevyužitých finančních prostředků. V následujícím roce je totiž možné tyto prostředky použít na danou potřebu. (Peková, 2004, s. 213-214)

3.2 Rozpočet obce

Hospodaření obcí probíhá podle vlastního rozpočtu příjmů a výdajů s využitím vlastních peněžních fondů. Rozpočet obce je hlavní součástí finančního systému územní samosprávy, kterou lze charakterizovat jako decentralizovaný peněžní fond, který funguje na třech základních principech:

- princip nenávratnosti - v rámci zaplacení zákonem určené platby, např. daně a cla, není možné navrácení této platby, která se stává součástí zdrojů financování,
- princip nedobrovolnosti - zdroje veřejných financí jsou vybírány na základě právních předpisů, což znamená, že subjekty jsou povinny tyto platby odvádět,
- princip neekvivalence bývá využíván především v daňové oblasti. Poplatníkovi při odvodu daní, poplatků a cel není znám účel platby a zároveň není zaručeno, že plnění, které získává prostřednictvím veřejných výdajů, bude ekvivalentní výši jeho odvodu. (Dvořák, 2008, s. 5 - 7)

Od 1.1.2001 jsou v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, stanovena pravidla pro hospodaření s rozpočtovými prostředky. Všechny územní celky dle tohoto zákona mají pro finanční hospodaření stanovenou povinnost sestavovat rozpočet na jeden rok a mají též možnost sestavit rozpočtový výhled. Rozpočtový výhled je pomocný nástroj sloužící ke střednědobému plánování. Sestavuje se na 2 až 5 let následujících po roce na který byl sestaven roční rozpočet. Tento výhled obsahuje souhrnné údaje o příjmech a výdajích, zejména těch, které jsou dlouhodobého charakteru. (Česko, 2000, s. 3557- 3567)

Rozpočtové výhledy jsou v Evropě již běžnou praxí. V České republice neměly obce dříve právní oporu pro vytvoření tohoto plánování. Hlavním aktuálním problémem při sestavování rozpočtového výhledu je schopnost odhadnout budoucí příjmy a výdaje, a také stabilita a neměnnost právních vztahů v dlouhém časovém období. (Marková, 2000, s. 69)

Stát neručí za hospodaření a závazky obce, pokud ovšem tento závazek nepřevzme smluvně. V souladu se zákonem je obec povinna nejen sestavit rozpočet na následující rok, ale také vyhotovit po ukončení roku závěrečnou zprávu o hospodaření obce, kterou obec předloží k přezkoumání kraji nebo auditorovi. (Řízení obcí, 2008, s.123)

3.3 Bilance rozpočtu

Provazníková (2009, s.57) a Peková (1998, s. 128) se ve svých publikacích shodují, že hospodaření územní samosprávy lze vyjádřit následujícím vztahem:

$$F_1 + P - V = F_2$$

F_1 představuje stav peněžních prostředků v rozpočtu na začátku rozpočtového období. P charakterizuje příjmy, V charakterizuje výdaje a F_2 představuje stav peněžních prostředků na konci období. Je-li stav peněžních prostředků na konci rozpočtového období větší než na začátku tohoto období, vytváří se rezerva pro hospodaření v dalším roce. V opačné situaci dochází k využití minulých rezerv nebo krátkodobého úvěru na vyrovnaní roční rozpočtové bilance. Cílem hospodaření územní samosprávy by měla být situace, kdy $P = V$ (tzn. vyrovnaný rozpočet) nebo situace, kdy $P > V$ (tzn. přebytkový rozpočet).

V rámci rovnice uvedené výše může být rozpočet:

- vyrovnaný, jsou - li příjmy rovny výdajům ($P = V$), ale tato situace je poměrně vzácná;
- přebytkový, jsou - li příjmy větší než výdaje ($P > V$), v této situaci se rozpočet vyrovná převodem přebytku do rezerv, aktiv, nebo krátkodobým investováním;
- schodkový (deficitní), jsou - li příjmy menší než výdaje ($P < V$), za těchto okolností se musí účetní bilance vyrovnat z finančních rezerv, návratnými finančními prostředky apod. (Peková, 2005, s. 95)

3.4 Rozpočtový proces

Rozpočtové období celé rozpočtové soustavy je v každé zemi stejné jako rozpočtové období územní správy. Toto období je vymezeno jako jeden rok (většinou rok kalendářní). Rozpočtový proces lze jednoduše charakterizovat jako činnost všech orgánů spojenou se všemi etapami v rozpočtovém procesu. Etapy rozpočtového procesu jsou obdobně využívány v rámci celé rozpočtové soustavy a souhrnně trvají zhruba 1,5 až 2 roky. (Provazníková 2009, s. 57)

Lee (2004) ve své publikaci uvádí, že tvorba rozpočtu je zaměřena především na cyklus. Tato periodicita umožňuje systému absorbovat změny a reagovat na nové informace.

Podle Pekové (2005, s. 119) je prvním procesem rozpočtu analýza minulosti a určení priorit pro následující rozpočtové období. Následuje etapa sestavení návrhu rozpočtu, což pro-

vádí výkonný orgán obce (většinou finanční odbor). Podkladem pro návrh rozpočtu bývá rozpočtový výhled, který ovšem musí být zpracován podrobně. Sestavení rozpočtu dále navazuje na údaje z rozpisu platného státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria. Rozpočet obcí zrcadlí vazby na další rozpočty (např. rozpočet kraje). Návrh nového rozpočtu by měl být vykonán z analýzy hospodaření minimálně dva roky zpětně. Jednotlivé odbory by měly předložit své části rozpočtu ideálně rozdělené na příjmy, běžné výdaje, kapitálové výdaje. Nyní následují fáze projednávání, která je vykonávána dle místních podmínek ve finančním výboru obce, nebo-li výkonnými orgány, a fáze schválení, která je ve výhradní pravomoci zastupitelstva obce. Po schválení rozpočtu následuje důkladné rozepsání jednotlivých ukazatelů do rozpočtové skladby. Rozpočet, který je nyní schválen může být vyrovnaný, přebytkový nebo schodkový a musí být úplný, reálný a pravdivý. Tyto principy jsou velmi důležité při vyhodnocení situace během roku. Jednou z nejdůležitějších činností finančního odboru obce a obecní rady obce je vypracování závěrečného účtu. Poslední fází rozpočtového procesu je přezkoumání hospodaření za minulý rok. Kontrolu může vykonávat krajský úřad, auditorská společnost nebo auditor.

3.5 Rozpočtová skladba

Každá země má jinou rozpočtovou soustavu, kterou tvoří různý počet rozpočtů dle územních jednotek. Aby bylo možné jednotlivé složky rozpočtu srovnat mezi sebou v rámci jedné úrovně, nebo v rámci různých časových období, bylo charakterizováno jednotné členění příjmů a výdajů pro všechny rozpočty - rozpočtová skladba. (Provazníková, 2009, s. 109)

Rozpočtová skladba je stanovena Ministerstvem financí prostřednictvím vyhlášky.

„Rozpočtová skladba obsahuje tato třídění příjmů a výdajů:

- odpovědnostní (třídění příjmů a výdajů z hlediska odpovědnostního),
- druhové (třídění příjmů a výdajů z hlediska druhového),
- odvětvové (třídění příjmů a výdajů z hlediska odpovědnostního),
- konsolidační (třídění příjmů a výdajů z hlediska konsolidačního),
- zdrojové (třídění příjmů a výdajů z hlediska zdrojového),
- doplňkové (třídění příjmů a výdajů z hlediska jejich příslušnosti ke zvlášť sledovaným celkům),

- programové (třídění výdajů z hlediska jejich příslušnosti k programům a rozpočtových pravidel),
- účelové (třídění příjmů a výdajů z hlediska účelu rozpočtového přesunu),
- strukturní (třídění příjmů a výdajů z hlediska jejich věcné podstaty),
- transferové (třídění příjmů a výdajů z hlediska účelu transferů).“ (Česko, 2002, s. 6909 – 6966)

3.6 Příjmová stránka rozpočtu obce

Příjmy obecního rozpočtu jsou dané zákonem, stejně jako jejich výše a způsob rozdělování. Rámcově lze definovat čtyři základní skupiny příjmů obecních rozpočtů:

- běžné příjmy (tzn. daňové a nedaňové),
- kapitálové příjmy,
- dotace,
- další zdroje příjmů. (*Řízení obcí*, 2008, s. 125)

Daňové příjmy tvoří nejvýznamnější zdroj příjmů každé obce, s čímž také ve své publikaci souhlasí Rosen (2010). V případě místního rozpočtu se tyto příjmy dělí do dvou základních skupin - daní sdílených a daní svěřených. Princip sdílených daní znamená, že je jejich výnos dělen mezi různé úrovně veřejných rozpočtů - sdílení mezi rozpočty obce, kraje a státního rozpočtu. Obecně lze říci, že je výše příjmu u sdílených daní závislá na počtu obyvatel. Příkladem sdílené daně v České republice mohou být část daně DPH, část daně z příjmu FO a část daně z příjmu PO. Svěřené daně jsou založeny na principu výlučného výnosu z daně daně pro místní rozpočet. V České republice se jedná o sdílení mezi rozpočty obce, kraje a státního rozpočtu. Výše výnosu u toho typu daní je obcím neovlivnitelná, výpočet těchto daní je totiž dán zákonem. V České republice se jedná např. o daň z nemovitosti. (Černohorský, Teplý, 2011, s. 288)

Další důležitou skupinou jsou příjmy nedaňové. Tyto příjmy se od daňových odlišují tím, že obec nebo kraj může ovlivnit jejich výši nebo strukturu. Mezi nedaňové příjmy zahrnujeme:

- příjmy z vlastního podnikání, tyto příjmy pomáhají vyrovnávat hospodaření obce,
- uživatelské poplatky, jedná se o poplatky vybírané na území obce (např. poplatek za čištění odpadních vod, poplatek ze psů, ze vstupného, apod.),

- příjmy za pokuty a penále, tyto příjmy jsou obtížně předvídatelné (např. pokuta za znečištění životního prostředí),
- ostatní nedaňové příjmy (např. dary). (*Řízení obcí*, 2008, s. 127)

V rámci kapitálových příjmů musí jednat obec velmi opatrně a neměla by zbytečně riskovat pochybnými investicemi. Pokud má obec přebytky v rozpočtu, které hodlá využít v budoucnu, určitě by ale peněžní prostředky neměly zůstat na běžném účtu. Do kapitálových příjmů řadíme např. příjmy z prodeje a pronájmu majetku obce, zisk z dividend, příjmy vyplývající z úroků. (Černohorský, Teplý, 2011, s. 288 - 289)

Ohledně rozvoje obcí se tyto územní celky mohou spolehnout na dotační systém České republiky. Dotace jsou obcím poskytovány podle celostátně platných pravidel a jsou zrcadlením funkcí, které jednotlivé obce vykonávají pro stát. Dotace lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- běžné dotace, které souží na pokrytí běžných výdajů,
- kapitálové dotace, které nám udávají přehled o realizovaných investičních projektech v obci. (*Řízení obcí*, 2008, s. 128)

Poslední skupinou příjmů jsou další zdroje příjmů, které mohou reprezentovat např. bankovní úvěry, dodavatelský úvěr nebo finanční leasing. U bankovních úvěrů je potřeba jednat ostražitě. Doba, na kterou je úvěrová smlouva uzavírána, by měla korespondovat s účelem, na který jsou peníze od banky vypůjčeny. Krátkodobá investice tedy bude financována z krátkodobého úvěru a naopak financování rozsáhlé investice bude zabezpečeno dlouhodobým úvěrem. (*Řízení obcí*, 2008, s. 136)

3.7 Výdajová stránka rozpočtu obce

Výdajová stránka rozpočtu obce lze velmi těžko charakterizovat, protože výdaje každé obce se velmi liší. Lze je ovšem rozdělit podobně jako příjmy do skupin:

- běžné výdaje,
- kapitálové výdaje,
- ostatní výdaje.

Mezi běžné výdaje lze zařadit každoročně se opakující výdaje, které slouží především pro chod obce. Jsou to např. náklady na provoz obecního úřadu, mzdové náklady nebo u některých obecních úřadů peněžní transfery obyvatelstvu (sociální dávky). (Černohorský, Teplý, 2011, s. 289)

Kapitálové výdaje, nebo-li investiční výdaje, lze charakterizovat jako investice do majetku obce, ze které bude mít obec užitek i v následujících letech. Do této skupiny výdajů patří např. finanční investice do cenných papírů, splátky úvěrů včetně úroků a financování investičních potřeb obce. (Černohorský, Teplý, 2011, s. 289)

V situaci, kdy nejsou položky v sestaveném rozpočtu vyrovnány, tedy opakované příjmy jsou menší než opakované výdaje, se dostává obec do vážných finančních problémů. (*Řízení obcí*, 2008, s. 136)

V rámci sestavování každého rozpočtu je podstatné přiřadit dle charakteru výdajů odpovídající zdroje financování.

3.8 Majetek obce a jeho správa

Reforma veřejné správy v roce 2010, která souvisela se zrušením okresních úřadů, představovala nejen převod majetku, ale také převod správních činností a zřizovatelských funkcí do kompetence obecních úřadů a krajů. Spolu s tímto procesem byly změněny příjmové zdroje všech úrovní veřejné správy. Zásadní předpoklad existence územní samosprávy zahrnuje především vlastnictví majetku a kompetence s tímto majetkem hospodařit. Obec má právo majetek držet, nakládat s ním a držet ho, jako právnická osoba. Tato vlastnost je samozřejmě omezena zákonem. S majetkem obce disponuje zastupitelstvo obce. Majetek obce musí být dle zákona využíván hospodárně a účelně. Stát obcím umožňuje získat majetek přímo, nebo také povoluje obcím ucházení se o majetek, který napomáhá zvelebování obce. Obec má právo nejen nabývat majetek, ale také jej pronajímat, účastnit se podnikání jiných osob, zastavovat věci atd. Zákon obsahuje klasifikaci majetku obce. Základním rozdělením majetku je hmotný majetek (movitý i nemovitý), nehmotný a finanční. Strukturu majetku obcí sleduje rozvaha nebo-li vedení účetnictví. Majetek obce tvoří dvě základní skupiny - aktiva a pasiva.

Káňa (2004, s.52) člení aktiva a pasiva následovně:

Stálá aktiva - do této skupiny zahrnuje majetek dlouhodobý, který je dále členěn na:

- majetek hmotný nemovitý,
- majetek hmotný movitý,
- majetek nehmotný,
- majetek finanční.

Stálá aktiva - majetek provozní nebo-li oběžný:

- zásoby, materiál, zboží,
- peněžní prostředky, valuty, krátkodobé cenné papíry,
- pohledávky, majetková práva.

Pasiva:

- majetek obce, který byl pořízen z vlastních zdrojů,
- majetek obce, který byl pořízen z cizích zdrojů.

Zvláštní skupinou je pak majetek obecný, který tvoří:

- historický majetek,
- původní obecní majetek,
- majetek, který obec získala převodem, smlouvami (např. kupní a darovací),
- majetek získaný rozhodnutím Ministerstva kultury České republiky,
- finanční investice. (Káňa, 2001, s. 53)

Tato rozdělená struktura majetku musí dodržovat zlaté pravidlo účetnictví. Jedná se o sledování časového horizontu aktiv s časovým horizontem pasiv. Znamená to, že dlouhodobý majetek má být financován z dlouhodobých zdrojů a krátkodobý majetek ze zdrojů krátkodobých. Podle tohoto pravidla také platí, že součet aktiv se musí rovnat součtu pasiv. (Marková, 2000, s.29)

Jak již bylo uvedeno, územně samosprávné celky mají povinnost pečovat o svůj majetek. Základním předpokladem pro dodržení této činnosti je úplná evidence majetku a jeho pravidelná inventarizace. Informace o majetku obce, jeho hodnotě, skladbě a nárocích na jeho provoz jsou velmi důležitou informací, bez které nelze efektivně a racionálně rozhodovat o budoucím rozvoji obce. Proto vznikl pasport majetku, který je seznamem majetku obce. Tyto informace jsou však velmi obtížně získatelné, protože se jedná o dokument, který má vypracováno velmi málo obcí. Dalším problémem v rámci pasportu je, že většina obcí - zejména ty malé, mají velmi často nedostatky v evidenci majetku. Pasport neobsahuje jen výčet majetku obce a jeho cenu, ale je více komplexnější. Pasport majetku obce lze poté využít pro vypracování analýz a rozvojových dokumentů obce. Obsahuje charakteristické údaje vztahené k majetku, čímž je například velikost majetku, jeho využití, opotřebení, kapacitu a technické parametry. Obsah pasportu není nikde standardizován, ale je možné formulovat rámcovou představu o jeho obsahu. (Havlan et al., 2013)

Kadeřábková a Peková (2012) uvádí obsahem pasportu tyto údaje:

- identifikační (druh a název, stručná charakteristika majetku, odpovědná osoba),
- lokalizační (adresa, kde se majetek nachází),
- existenční - vlastnické vztahy (vlastník, uživatel a další subjekty, které mají vazbu k danému majetku),
- cenové (způsob ocenění),
- technické parametry (množství a typ majetku, užitné parametry, technický stav),
- způsob využití (podmínky, za kterých je majetek využíván),
- ekonomické parametry (náklady, výnosy),
- údaje o pořízení pasportu (osoba odpovědná za správnost a doba pořízení majetku).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 OBEC HUSLENKY

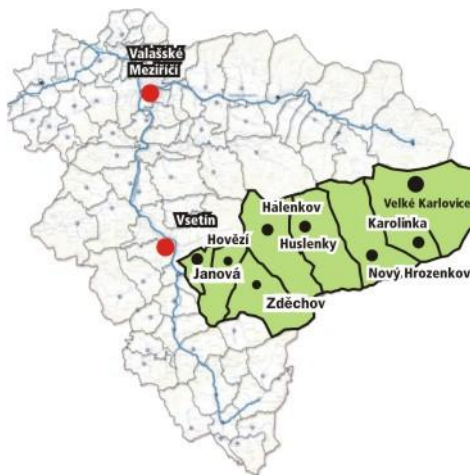
Obrázek 2: Obec Huslenky (autor Jaroslav Pechal)

4.1 Základní charakteristika obce

Obec Huslenky se nachází ve Zlínském kraji asi 10 km východně od okresního města Vsetína. Tato obec leží na obou březích Vsetínské Bečvy a jejích přítoků. Katastr obce zabírá 13 pobočných údolí sahajících až po hřebeny Javorníků a Vsetínských vrchů. Souseďními obcemi jsou Hovězí, Zděchov a Halenkov. Tato obec má spřátelené obce na Slovensku a těmi jsou družební obec Jasenica a partnerská obec Oravská Lešná. Obec Huslenky se rozprostírá v nadmořské výšce 390 - 922 m n. m. a v katastrální výměře 3508 ha.

Obec Huslenky je členem:

- Sdružení obcí Mikroregionu Vsetínsko (sdružení 42 obcí),
- Sdružení obcí Valašsko - Horní Vsacko (sdružení 10 obcí),
- MAS - Valašsko - Horní Vsacko (místní akční skupina, sdružení firem, podnikatelů a obcí). (Obec Huslenky, © 2000 – 2014)

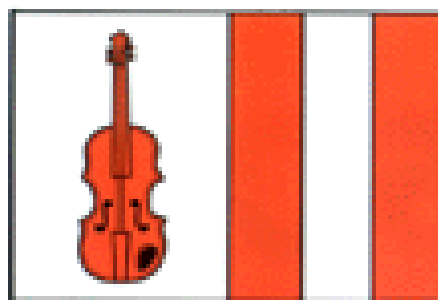

Obrázek 3: Mapa členů sdružení MAS

V roce 1998 byl zastupitelstvem obce a později také Podvýborem pro heraldiku Parlamentu ČR schválen návrh znaku a praporu obce. Tyto symboly reprezentují tzv. mluvící znamení - znakový štít i prapor obsahují figuru, která charakterizuje název obce. V tomto případě se jedná o figuru houslí. Znak obce kromě houslí obsahuje také figuru lípy, což je historický odkaz na lípu u Kretů, kde byly v době protireformace ukrývány knihy. Pata štítu obce vystihuje polohu obce při Vsetínské Bečvě. Barevné provedení znaku i praporu je červeno - bílé. (Obec Huslenky, © 2000 - 2014)

Obrázek 4: Znak obce Huslenky

Obrázek 5: Prapor obce Huslenky

V obci v současné době existují tyto organizace:

- Mateřská škola,
- Základní škola,
- SDH,
- TJ Sokol,
- Červený kříž,
- Farní sbor ČCE,
- Šachový oddíl. (Obec Huslenky, © 2000 – 2014)

4.2 Organizační struktura obce

V současné době chod obce řídí starosta, místostarosta a 15 členů zastupitelstva. V obci působí také 3 členové obecní rady, zvoleni ze zastupitelstva obce, finanční a kontrolní výbor, ve kterém také figurují členové zastupitelstva. Obecní úřad také zaměstnává stavební techničku, matrikářku, účetní a pracovníci podatelny.

4.3 Historie obce

První písemná zmínka o obci je z roku 1505, kdy se toto území nazývalo Huslné. Velká rozloha a především hranice se Slovenskem dlouhá 4,5 km měla za příčinu časté vpády loupeživých band i vojenskému přepadení hlavně v 16., 17., a také začátkem 18. století. V této době bylo území Huslné součástí obce Hovězí. Důležitým datem historie byl rok 1786, kdy byl na území nynější obce Huslenky postaven dřevěný toleranční kostel. Historie obce samotné ale začíná až rokem 1949, kdy došlo k oddělení od obce Hovězí. V této době bylo tendencí obce spíše slučovat než je rozdělovat, avšak vyhocení vztahů mezi obyvateli nemělo jiné východisko. Spor mezi obyvateli narůstal již v době před 2. světovou válkou. Předmětem sporu byl výběr místa pro stavbu měšťanské školy. Občané z dolní části obce Hovězí usilovali o umístění školy do jejich území, což bylo v rozporu s názorem obyvatel údolí Huslenek a Zděchova. 7.12.1939 bylo při komisionálním řízení vybráno nejvhodnější staveniště na území údolí Huslenky, ale zákaz staveb vyhlášený nacisty zapříčinil odklad výstavby školy. Po osvobození se výstavba školy opět začala projednávat. 29.8.1947 se rozhodlo ministerstvo školství postavit školu na území obce Hovězí, a tak se občané z údolí Huslenky a Zděchova rozhodli uskutečnit stavbu školy na svém území vlastními náklady. Díky podnětu referátu pro lidovou zprávu ONV ve Vsetíně byly dne 1.11.1948 svolány veřejné schůze občanů z jednotlivých území. Občané údolí Huslenek požadovali na této schůzi zřízení samostatné obce se jménem Bařiny, což odmítali obyvatelé údolí Hovězí, kteří souhlasili s oddělením Huslenek, protože chtěli toto údolí připojit k druhé obci - Halenkovu. 21.11.1948 bylo rozhodnuto, že se údolí Huslenky oddělí a poneše název Huslénky (později jen Huslenky). 13.1.1949 byl zvolen národní výbor nově vzniklé obce, ovšem další jednání o rozloučení obce již probíhalo s komplikacemi a protáhlo se na celý následující rok. Hlavní komplikací byla nerozhodnost občanů údolí Škrádné a Hřebík, kteří nebyli jednoznačně rozhodnuti, k jaké obci se připojí a také majetkové neshody s dělením společného majetku obce Hovězí a Huslenky. (Obec Huslenky, © 2000 – 2014)

8.10.1949 podal krajský národní výbor v Gottwaldově návrh na rozloučení obce Huslenky ministerstvu vnitra. Jako hlavní důvod návrhu bylo podáno zdůvodnění velké rozlehlosti obce Hovězí, která v té době činila 5730 ha, nepříznivé komunikační poměry a rozptýlenost osídlení.

Ministerstvo vnitra povolilo výnosem čj. 172 - 14/ 10 - 1949 rozloučení obce Hovězí na dvě samostatné obce - Hovězí a Huslenky.

Prvním čestným členem nové obce Huslenky se stal v březnu roku 1949 Evžen Erban (tehdejší ministr práce a sociálních věcí). (Obec Huslenky, © 2000 – 2014)

Obec Huslenky vznikala v revolučním nadšení a tak je třeba v dnešní době tyto události chápat. Při svém vzniku měla obec Huslenky 2 388 obyvatel a 460 obytných domů. (Citace)

4.4 Obyvatelstvo

Vývoj počtu obyvatel v obci Huslenky nemá žádné extrémní výkyvy, jak znázorňuje následující tabulka (data aktualizovány k 31.12. v každém roku).

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel (vlastní zpracování dle ČSU)

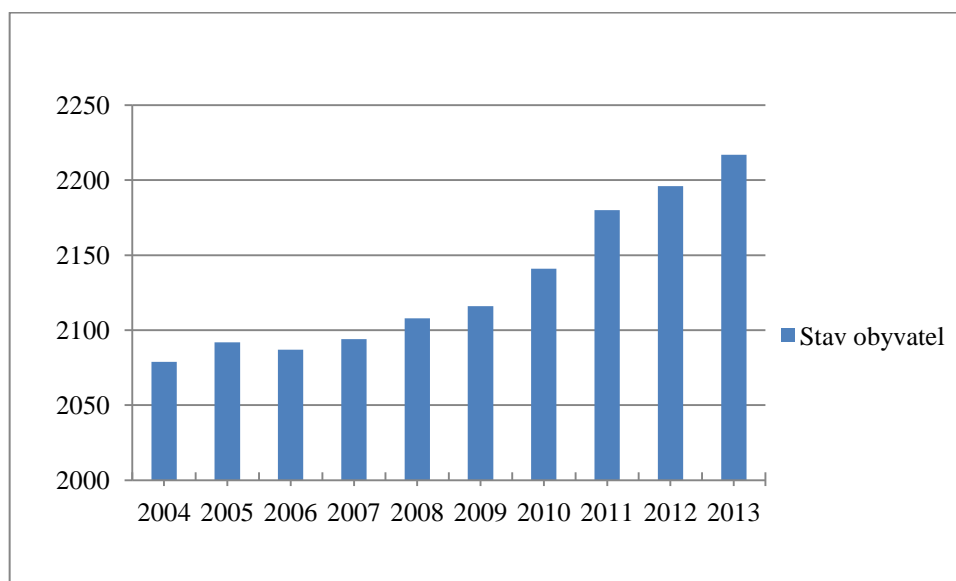
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Narození	15	16	20	17	13	18	22	22	24	27
Zemřelí	16	15	14	25	23	28	20	14	22	30
Přistěhovalí	8	34	27	47	46	33	50	35	38	44
Vystěhovalí	24	22	38	32	22	15	27	23	24	20
Přírůstek přirozený	-1	1	6	-8	-10	-10	2	8	2	-3
Přírůstek migrační	-16	12	-11	15	24	18	23	12	14	24
Přírůstek celkový	-17	13	-5	7	14	8	25	20	16	21
Stav obyvatel	2079	2 092	2087	2094	2108	2116	2141	2180	2196	2217

Přirozený přírůstek je statistický údaj udávající rozdíl mezi počtem živě narozených a počtem zemřelých ve sledované populaci během určitého období. V letech 2004, 2007-2009 a 2013 byl přirozený přírůstek záporný, což znamená, že obyvatel ubylo. Kladný přirozený přírůstek znamená, že se v obci za daný rok více obyvatel narodilo než zemřelo, naopak záporný přirozený přírůstek znamená více zemřelých obyvatel než narozených.

Migrační přírůstek bývá často označován jako migrační saldo nebo čistá migrace. Je to rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých ve zkoumaném územním celku a společně s přirozeným přírůstkem je základním údajem pro bilance obyvatelstva. Převažuje-li počet přistěhovalých do územní jednotky nad počtem vystěhovalých, jde o pozitivní migrační saldo, tedy migrační růst (zisk). Je-li naopak počet vystěhovalých vyšší než počet přistěhovalých, jde o negativní migrační saldo (čistá emigrace), tedy migrační úbytek (ztrátu). Migrační saldo v obci Huslenky je velmi rozmanité, nejvyšší migrační saldo bylo v letech 2008 a 2013, naopak nejnižší roku 2004 (viz. Tab. 1). Od roku 2007 až po současnost dochází v Huslenkách k migračnímu zisku, což znamená, že se více obyvatel stěhuje

do obce, než kolik se jich ročně vystěhuje. Tuto situaci lze odůvodnit prodejem nových stavebních parcel v katastru obce, především v místní části obce Huslenky nazývané „ Lány “.

Celkový přírůstek je hodnota kombinující počet narozených obyvatel a obyvatel zemřelých (přirozený přírůstek) a změnu stěhování (migrační přírůstek). Podle této hodnoty je možné určit celkovou změnu v počtu obyvatelstva. Záporný výsledek znamená úbytek obyvatel, kladný naopak přírůstek obyvatel. V roce 2004 a 2006 obyvatel celkem ubylo, v ostatních letech naopak je patrná kladná změna obyvatel (obyvatel přibývalo).

Graf 1: Vývoj celkového počtu obyvatel v obci Huslenky
(vlastní zpracování na základě interních dat obce)

Z údajů znázorněných v tabulce a grafu lze vyčíst, že celkový počet obyvatel stále stoupá s výjimkou v roce 2006, což je způsobeno větším počtem vystěhovalých občanů než v ostatních letech.

4.5 Shrnutí

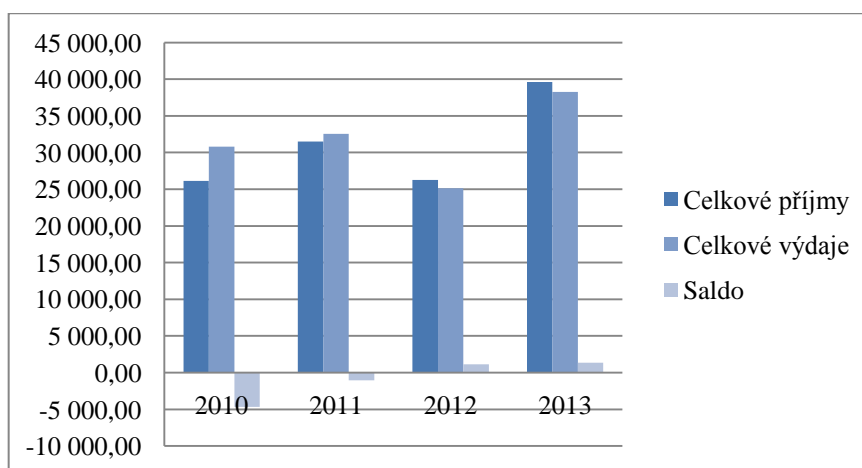
Obec Huslenky je nejmladší obcí Vsetínska. První zmínka o obci byla roku 1505, ale samotná obec vznikla až roku 1949. V současné době řídí chod obce starosta, místostarosta, 15 zastupitelů a 3 členové obecní rady. Počet obyvatel v obci, až na výjimku roku 2006, pomalu roste. Hlavní důvod růstu obyvatelstva není přirozená reprodukce, ale přistěhování obyvatel z jiných obcí. Ke konci roku 2013 měla obec 2217 obyvatel, což je o 171 obyvatel méně, než kolik obec měla při svém vzniku.

5 ANALÝZA ROZPOČTU OBCE

V této kapitole se zaměřím na celkové hospodaření obce Huslenky. Ve své práci porovnávám data od roku 2010, který byl pro účetní vedení obcí velmi zlomový. Rokem 2010 totiž započala reforma účetnictví. Cílem této reformy bylo především přiblížit účetnictví samosprávných celků k účetnictví podnikatelů, a také jej přiblížit k občanům. Obce také poprvé začaly účtovat s odpisy, opravnými položkami a časovým rozlišením.

Rozpočet obce je schvalován při jednání zastupitelstva obce. Obec Huslenky v tomto období (2010 - 2013) hospodaří vždy na začátku roku - v období od ledna do března, podle rozpočtového provizoria. Rozpočtové provizorium obec využívá v okamžiku, kdy ještě není zastupitelstvem obce schválen rozpočet na aktuální rok. Po dobu rozpočtového provizoria se výdajová stránka obce řídí výdaji 1/12 rozpočtu obce v roce předchozím. Varianta rozpočtového provizoria má jako hlavní výhodu fakt, že během měsíce ledna a února obec shromáždí všechny výdajové požadavky, a také již bude mít přesnější představy o dalších aktivitách v probíhajícím roce, což má za následek přesnější stanovení rozpočtu obce. Hospodaření podle rozpočtového provizoria je schváleno na zasedání zastupitelstva obce Huslenky vždy v prosinci a v měsíci březnu zastupitelstvo schvaluje rozpočet obce na aktuální rok.

Následující graf znázorňuje celkové příjmy a výdaje rozpočtu obce Huslenky v letech 2010, 2011, 2012 a 2013. Tyto příjmy a výdaje jsou ze skutečných rozpočtů v každém roce. Sloupec saldo rozpočtu znamená rozdíl mezi příjmovou a výdajovou částí rozpočtu.

Graf 2: Rozpočet obce Huslenky (v tis.Kč)

(vlastní zpracování dle závěrečných účtů obce Huslenky)

Jak můžeme z grafu vyčíst, celkové příjmy rozpočtu mají velký nárůst v rámci roku 2013. Tento fakt je zapříčiněn především převodem finančních prostředků z účtu ČNB v částce 2 890 000 Kč.

Tento účet byl zřízen nově v roce 2013, na základě novely 218/2000 Sb., Zákona o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) a nařizuje obcím povinnost zřídit účet u ČNB, který slouží k příjmu dotací a nenávratných finančních výpomocí ze státního rozpočtu. (Deník veřejné správy, © 2014)

V rámci hospodaření obce by měla být důležitá především snaha o vyrovnaný nebo přebytkový rozpočet. Rovnováha rozpočtu lze definovat jako situace, při které se celkové příjmy rovnají celkovým výdajům. Přebytek hospodaření je důležitý pro hospodaření obce, protože z něj poté lze v následujícím roce vytvořit zdroj financování rozpočtu nebo je možné volné finanční prostředky krátkodobě investovat.

Pokud se zaměříme na saldo rozpočtu, můžeme si všimnout dvou záporných hodnot v letech 2010 a 2011. Neznamena to však, že by obec hospodařila špatně. Při následném prozkoumání výdajů jednotlivých let jsem zjistila, že záporné saldo rozpočtu bylo způsobeno velkým výdajem v každém roce. Těmito výdaji obce bylo v roce 2010 parkoviště u ZŠ a v roce 2011 výstavba víceúčelového sportovního hřiště.

Tabulka 2: Celkové příjmy a výdaje obce Huslenky (v tis. Kč)
(vlastní zpracování na základě závěrečných účtů obce Huslenky)

	2010	2011	2012	2013
Celkové příjmy	26 131,85	31 499,39	26 255,79	39 601,46
Celkové výdaje	30 810,17	32 569,08	25 131,40	38 250,80
Saldo	- 4 678,31	- 1 069,68	1 124,38	1 350,88

V této tabulce jsou uvedeny konkrétní částky příjmů a výdajů rozpočtu obce.

V roce 2010 byl rozpočet obce schválený jako schodkový. Tento rok se počítalo se saldem příjmů a výdajů ve výši - 6 779 000 Kč, ovšem díky větším příjmům obce bylo saldo na konci roku nižší a to konkrétně ve výši - 4 678 319 Kč.

V roce 2011 zastupitelstvo schválilo rozpočet taktéž jako schodkový. Saldo příjmů a výdajů se ovšem v průběhu roku podařilo snížit taktéž díky větším příjmům, než byly příjmy plánované, z plánované částky saldo - 2 101 000 Kč na - 1 069 681 Kč.

V roce 2012 byl při zasedání zastupitelstva schválen rozpočet jako schodkový. Úpravou rozpočtu v průběhu roku se ovšem podařilo rozpočet udržet téměř ve vyrovnané fázi. Na konci roku 2012 byl rozpočet přebytkový. Z plánovaného salda - 3 040 000 se podařilo na konci roku vytvořit přebytek ve výši 1 124 382 Kč.

V roce 2013 zastupitelstvo schválilo rozpočet obce, který byl vyrovnaný. V průběhu roku musel být tento rozpočet upraven, kvůli zateplení ZŠ a výměně oken v této budově, a také kvůli výdajům na výstavbu sběrného dvora. V závěru roku 2013 docílila obec Huslenky přebytku rozpočtu ve výši 1 350 880 Kč.

Podrobnější analýza příjmů a výdajů pro období 2010 – 2013 je uvedena v kapitolách 5.4 a 5.5.

5.1 Výsledek hospodaření obce

Výsledek hospodaření obce Huslenky je v rámci účetnictví této obce novým pojmem. Také v dřívějším období se v rámci účetnictví této obce objevoval pojem výsledek hospodaření, ovšem dříve se jednalo o jiná data, než je tomu nyní v rámci výsledku hospodaření podle aktuálního principu. V roce 2010 byl vůbec poprvé obcí Huslenky sestaven Výkaz zisku a ztrát.

Pokud se zaměříme na výsledek hospodaření obce, zjistíme, že obec dosahuje v období 2010 - 2013 přebytku. Tento přebytek je velmi důležitý pro vznik rezerv na následující období.

Tabulka 3: Výsledek hospodaření (v tis. Kč)

(vlastní zpracování na základě výkazů zisků a ztrát obce Huslenky)

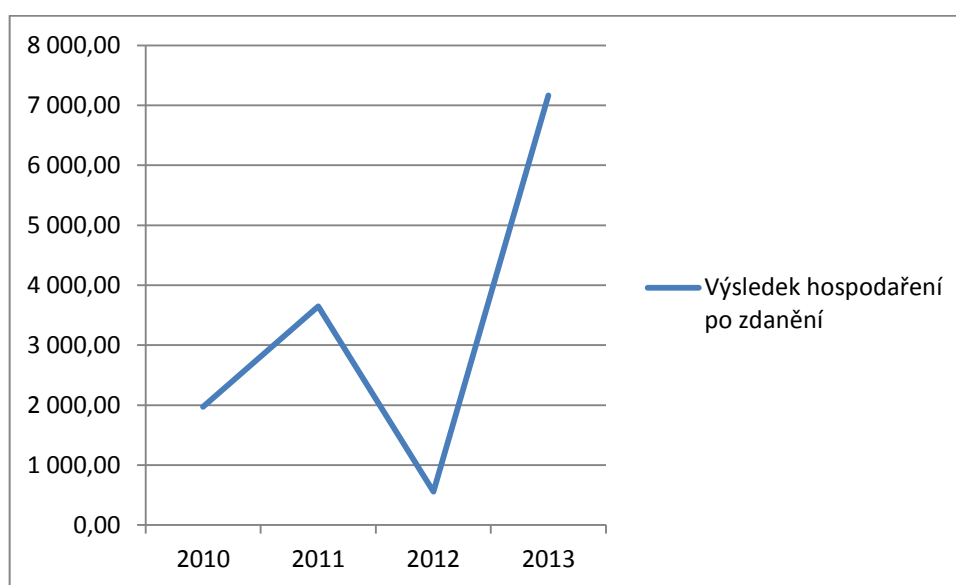
	2010	2011	2012	2013
Výsledek hospodaření před zdaněním	2 194,35	3 856,39	802,614	7 511,30
Výsledek hospodaření po zdanění	1 969,58	3 646,63	556,37	7 165,88
Daň	224,77	209,76	246,24	345,42

Výsledek hospodaření v roce 2010 nemůžeme porovnat s rokem předešlým, protože se dříve dle aktuálního principu neurčoval (viz. výše).

Výsledek hospodaření v roce 2011 je vyšší než v roce předcházejícím, což je způsobeno především díky vyšším výnosům územního rozpočtu z transferů.

Výsledek hospodaření v roce 2012 je výrazně nižší než tomu bylo v letech předchozích. Obecně lze říci, že za to mohou vyšší náklady a nižší výnosy v tomto roce. Konkrétně se jedná o nižší výnosy z transferů a také nižší výnosy v rámci sdílených daní.

V roce 2013 došlo v rámci výsledku hospodaření k extrémnímu zvýšení. Tato situace vznikla díky nižším nákladům obce (konkrétně se jedná o částku 1 372 174 Kč) a vyšším výnosům obce (konkrétně se jedná o částku 4 428 181 Kč). V tomto roce činily výnosy ze sdílených daní a poplatků rekordní částku 19 605 372 Kč, což bylo způsobeno novelou zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Tato novela bude představena blíže v kapitole o daňových příjmech.

Graf 3: Výsledek hospodaření (v tis. Kč)

(vlastní zpracování dle výkazů zisků a ztrát obce Huslenky)

5.1.1 Výsledek hospodaření příspěvkových organizací obce Huslenky

Obec Huslenky je zřizovatelem dvou příspěvkových organizací – Základní škola Huslenky a Mateřská škola Huslenky.

Tabulka 4: Výsledek hospodaření Mateřské školy (v tis. Kč)

(vlastní zpracování dle závěrečných účtů obce Huslenky)

	2010	2011	2012
Výnosy celkem	3 086,19	3 175,76	3 199,01
Náklady celkem	3 029,63	3 084,48	3 184,99
Výsledek hospodaření	56,56	91,28	14,03

Tabulka 5: Výsledek hospodaření základní školy (v tis. Kč)
(vlastní zpracování dle Závěrečných účtů obce Huslenky)

	2010	2011	2012
Výnosy celkem	6 033,88	6 013,01	6 402,03
Náklady celkem	6041,8	6 003,27	6 283,70
Výsledek hospodaření	-7,92	9,73	118,32

Obě výše zmíněné příspěvkové organizace získávají každý rok od obce neinvestiční příspěvek na provoz. Výsledek hospodaření obou příspěvkových organizací je v případě zisku po schválení rady obce převeden do jednotlivých fondů (konkrétně se jedná o rezervní fond a fond odměn). V případě záporného výsledku hospodaření ZŠ v roce 2010, byla tato ztráta pokryta z Fondu rezervního v roce 2011. Výsledek hospodaření příspěvkové organizace ZŠ dosáhl v roce 2012 rekordní výše. Tato částka nebyla převedena do jednotlivých fondů jako v minulém období, ale byla použita v roce 2013 na dofinancování projektu „BABHUS – dialog genia a pohybu“.

5.2 Rozpočtový výhled

Obec musí sestavovat rozpočtový výhled, který je uzákoněn v § 3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Tabulka 6: Rozpočtový výhled obce (v tis. Kč)
(vlastní zpracování podle interních zdrojů obce)

Příjmy	2014	2015	2016
Daňové příjmy	19 250	19 500	19 700
Nedaňové příjmy	3 910	3 950	3 900
Kapitálové příjmy	500	750	200
Přijaté dotace	3 000	2 500	3 000
Příjmy celkem	26 660	26 700	26 800
Výdaje			
Běžné investiční výdaje	18 220	17 790	17 900
Kapitálové investiční výdaje	3800	5 600	6 500
Investiční příspěvek na ČRB II	4 000	3 500	2 500
Zkvalitnění nakládání s odpady	800		
Výdaje celkem	26 820	26 890	26 900
Příjmy - výdaje	-160	-190	-100
Financování			
Zdroje krytí	160	190	100

Obec Huslenky kromě schvalování aktuálního rozpočtu vytváří i rozpočtový výhled, který slouží jako pomocný nástroj pro střednědobé finanční plánování (viz. kapitola 3.2). Rozpočtový výhled je vyvářen na rok následující a 2 – 5 let dopředu. Prakticky to znamená, že rada obce Huslenky na konci roku 2013 schválí rozpočtový výhled na rok 2014, a také rozpočtový výhled obce Huslenky na roky 2015 a 2016. Obec poté hospodaří, jak bylo uvedeno v kapitole o rozpočtu obce, na základě rozpočtového provizoria.

Vytváření rozpočtového výhledu obce vycházelo z příjmů a výdajů v minulých letech a také z předpokladu vývoje ekonomiky. Má pouze informativní charakter, protože nelze s přesností říci, jaké výdaje bude obec mít v následujících letech. V rámci rozpočtového výhledu jsou tedy zpravovány příjmy a výdaje, se kterými obec v budoucnu počítá. Rozpočtový výhled bývá aktualizován při zjištěné změně. Jak lze vidět v tab. 6, obec zatím nepočítá s velkými výkyvy příjmů či výdajů v rozpočtovém výhledu.

5.3 Analýza příjmů

Příjmy rozpočtu obce Huslenky jsou členěny druhově na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery (dotace). Obec Huslenky potřebuje k financování své činnosti nemalé finanční prostředky. Na základě tohoto faktu se obec samozřejmě snaží dosáhnout takových příjmů, aby z nich bylo možné financovat výdaje, ne všechny druhy příjmů ovšem může ovlivnit. K neovlivnitelným příjmům patří např. daňové příjmy. Analýza příjmů obce se nejprve zabývá celkovými příjmy. Jednotlivými druhy příjmů se podrobněji budu zabývat v následujících kapitolách.

Tabulka 7: Příjmy podle druhového členění (v tis. Kč)

(vlastní zpracování dle závěrečných účtů obce Huslenky)

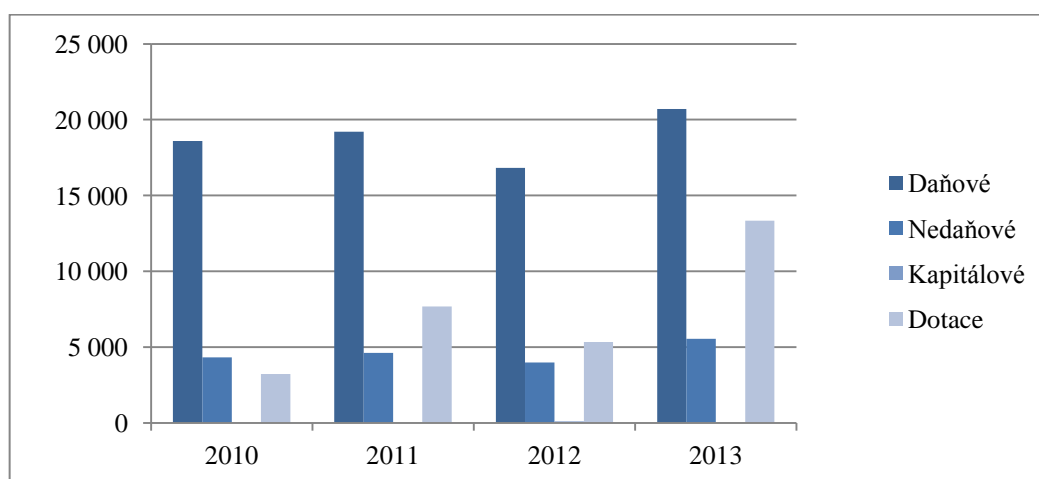
	2010	2011	2012	2013
Daňové	18 590	19 199,60	16 823,91	20 710,74
Nedaňové	4 310,26	4 617,83	3 990,01	5 533,48
Kapitálové	7,45	0,03	99,167	14,69
Dotace	3 223,90	7 681,95	5 342,62	13 342,79
Celkem příjmy	26 132	31 499,41	26 255,71	39 601,70

Z údajů v tabulce jasně vyplývá, že největším podílem příjmů jsou daňové příjmy (71%). Druhou největší skupinou příjmů jsou příjmy nedaňové (17%). Dotace obce jsou procen-

tuelně zastoupeny 12% na objemu celkových příjmů. Nejmenší skupinou příjmů jsou kapitálové příjmy a tvoří méně než 0,1% příjmů.

Příjmy obce lze dělit také do dvou skupin - příjmy cizí a příjmy vlastní. Mezi příjmy cizí patří skupina daňových příjmů a dotace, tedy příjmy, které obec získává prostřednictvím příslušného finančního úřadu. Do příjmů vlastních potom patří kapitálové a nedaňové příjmy, tedy finanční prostředky vytvořené přímo obcí. Při porovnání těchto dvou skupin lze zjistit, že jsou příjmy cizí 85% z celku a příjmy vlastní pouze 15%. Je to dáno hlavně skutečností, že kapitálové příjmy jsou velmi malé v porovnání s ostatními skupinami příjmů.

Při pohledu do grafu znázorňujícího vývoj jednotlivých druhů příjmů v období 2010 - 2013 lze zjistit, že došlo v roce 2013 k nezvyklému růstu daňových příjmů, což má za následek novela o rozpočtovém určení daní. Také v roce 2013 byl velký nárůst příjmů z dotací. Konkrétně se jedná o investiční přijatou dotaci ze státního rozpočtu ve výši 7 411 380 Kč.

Graf 4: Příjmy obce v rámci jednotlivých druhů daňových příjmů

(v tis. Kč)

(vlastní zpracování dle závěrečných účtů obce Huslenky)

5.3.1 Daňové příjmy

Jak již bylo uvedeno, daňové příjmy tvoří největší podíl příjmů obce. S obdržetím daňových příjmů může obec počítat pravidelně, protože tento příjem plyne do rozpočtu obce každý rok. Tok daňových příjmů do rozpočtu obce ovlivňuje lhůta placení daní a způsob jejich výběru. Daňové příjmy jsou definovány především zákonem 243/2000Sb.

Tabulka 8: Jednotlivé daňové příjmy (v tis. Kč)

(vlastní zpracování na základě rozpočtového plnění obce Huslenky)

	2010	2011	2012	2013
Daň z příjmu FO ze závislé činnosti	3 534	3 225	3 457	3 707
Daň z příjmu FO ze SVČ	1 881	3 262	725	289
Daň z příjmu FO z kapit. výnosů	254	301	374	424
Daň z příjmu PO	3 436	3 231	3 664	4 341
Daň z příjmu PO za obec	763	218	222	245
Daň z přidané hodnoty	6 829	7 077	6 410	9 603
Daň z nemovitostí	835	810	916	870
Poplatky za likvidaci odpadu	880	898	902	1 035
Poplatek ze psů	22	23	23	31
Loterie	91	60	95	126
Správní poplatky	64	92	20	35
Poplatek ubytovací a za veř. prostranství	2	3	18	5
Daňové příjmy celkem	18 591	19 200	16 826	20 711

Daňové příjmy prošly roku 2013 významnou novelizací. Cílem této novelizace bylo především snížení diskriminačního rozdílu daňového příjmu na obyvatele mezi nejchudšími a nejbohatšími obcemi. Princip přidělení sdílených daní zůstává jako doposud stejný. Obce jsou rozděleny na základě počtu obyvatel na čtyři velikostní skupiny s využitím koeficientů na výpočet daňového příjmu dle zákona.

Daňové příjmy rozpočtu obcí můžeme dělit dle druhů na daně sdílené, daně svěřené, místní poplatky a správní poplatky. Jiným způsobem můžeme rozdělit daňové příjmy do dvou skupin podle instituce, od které obec daňové příjmy získá. Sdílené a svěřené daně tvoří skupinu příjmů, kterou obec obdrží od příslušného finančního úřadu. Naopak je tomu u místních a správních poplatků - ty si obec vybírá sama. Dále se budu zabývat jednotlivými druhy daňových příjmů.

Sdílené daně tvoří větší polovinu z daňových příjmů obce a lze je charakterizovat jako podíl obcí na státních daních. Jejich výnos se poté rozděluje do veřejných rozpočtů. Tento typ daňového příjmu zahrnuje daň z přidané hodnoty, daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daň z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti, daň z příjmu fyzických osob z kapitálových výnosů a daň z příjmu právnických osob.

Tabulka 9: Sdílené daně (v tis. Kč)

(vlastní zpracování na základě rozpočtového plnění obce Huslenky)

	2010	2011	2012	2013
Daň z příjmu FO ze závislé činnosti	3 534	3 225	3 457	3 707
Daň z příjmu FO ze SVČ	1 881	3 262	725	289
Daň z příjmu FO z kapit. výnosů	254	301	374	424
Daň z příjmu PO	3 436	3 231	3 664	4 341
Daň z přidané hodnoty	6 829	7 077	6 410	9 603
Sdílené daně celkem	15 934	17 096	14 630	18 364

Z údajů v tabulce jasně vyplývá, že nejvyšší daňový příjem z hlediska sdílených daní má obec Huslenky v rámci daně z přidané hodnoty. V rámci výše uvedené novely se od roku 2013 upravily sazby pro celkový podíl sdílených daní, například pro DPH (zvýšení o 0,93%), DPFO ze závislé činnosti (zvýšení o 1,47%), DPPO (zvýšení o 2,18%). Díky této úpravě sazeb podílů byly sdílené daně nejvyšší za sledované období v roce 2013. Naopak celkově nejnižší daně byly roku 2012, což může být dopad ekonomické krize.

Svěřené daně se také nazývají výlučné daně. Jedná se o daně, u kterých je daň celostátně ustanovena jednotným způsobem a výnos z této daně plyne pouze obecnímu rozpočtu. Do skupiny svěřených daní patří daň z příjmu právnických osob za obec, což je DPPO vybraná na území obce a daň z nemovitostí. Tato daň se již nepřerozděluje, ale plyne do příjmů obce v celé výši. U daně z nemovitostí je rozhodující katastrální území na kterém je daná nemovitost- příjemcem daně je obec, která má nemovitost v katastru.

Tabulka 10: Svěřené daně (v tis. Kč)

(vlastní zpracování na základě rozpočtového plnění obce Huslenky)

	2010	2011	2012	2013
Daň z příjmu PO za obec	763	218	222	245
Daň z nemovitostí	835	810	916	870
Svěřené daně celkem	1 598	1 028	1 138	1 115

Dle dat znázorněných v této tabulce lze vypožorovat, že vývoj daně z nemovitostí neprojevuje žádné extrémní výkyvy, na rozdíl od daně z příjmu PO. Pokud zohledníme výši součtu daně z nemovitosti a součet daně z příjmů PO za obec v rámci celého sledovaného období, zjistíme, že jsou v poměru 3:7.

Místní poplatky jsou upraveny zákonem 565/1990 Sb. Je na každé obci, jaké poplatky a v jaké výši je bude vybírat. V rámci obce Huslenky, jsou vybírány poplatky za likvidaci odpadu, které tvoří největší příjem obce místních poplatků. Naopak nejmenším místním poplatkem je poplatek ubytovací – je to z toho důvodu, že je v obci jen jedno ubytovací zařízení. Výši příjmů z místních poplatků na rozdíl od poplatků správních může obec ovlivnit.

Jak již bylo řečeno v teoretické části, obce vykonávají ze zákona státní správu v přenesené působnosti a právě díky této činnosti mají pravomoc vybírat **správní poplatky**. Konkrétně se jedná o poplatky za činnosti v rámci systému Czech Point, výpisy z matriky, ověřování podpisu nebo ověřování dokumentů. Výši těchto poplatků obec nemůže měnit, protože je ustanovena v zákoně.

Tabulka 11: Místní a správní poplatky (v tis. Kč)

(vlastní zpracování na základě rozpočtového plnění obce Huslenky)

	2010	2011	2012	2013
Popl. za likvidaci odpadu	880	898	902	1 035
Poplatek ze psů	22	23	23	31
Loterie	91	60	95	126
Správní poplatky	64	92	20	35
Poplatek ubytovací a za veř. prostranství	2	3	18	5
Poplatky celkem	1 059	1 076	1 058	1 232

5.3.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy jsou další důležitou složkou rozpočtu obce. Jedná se o příjmy, které obec získá svou činností. Největší podíl nedaňových příjmů v součtu všech let sledování tvoří příjmy z vlastní činnosti (67%) což jsou v obci Huslenky například příjmy z poskytování

služeb. Příjmy z pronájmu majetku tvoří druhý největší podíl a to 16% (např. příjmy z pronájmu nemovitostí a nebo pozemků). Třetím největším podílem jsou přijaté splátky půjčených prostředků (10%), což jsou v obci Huslenky přijaté splátky půjčených prostředků příspěvkových organizací (ZŠ a MŠ). Ostatní nedaňové příjmy zaujímají 6,4% z celkových nedaňových příjmů. Patří zde například přijaté neinvestiční dary a přijaté nekapitálové příspěvky. Příjmy z prodeje krátkodobého a drobného dlouhodobého majetku jsou při své výši menší část jak 1%. Jednotlivé příjmy z každého typu nedaňových příjmů jsou znázorněny v tab.12.

Tabulka 12: Nedaňové příjmy (v tis. Kč)

(vlastní zpracování na základě rozpočtového plnění obce Huslenky)

	2010	2011	2012	2013
Příjmy z vlastní činnosti	2 815,93	2 585	2 678,08	4 375,23
Příjmy z pronájmu majetku	915,26	629,55	636,77	735
Přijaté splátky půjčených prostředků	190	838	350	390,23
Výnosy z finančního majetku	42,12	22,23	16,79	13
Příjmy z prodeje krátkodobého a drobného dlouhodobého majetku	1,75	0	0	15
Ostatní nedaňové příjmy	345,21	542,89	308,47	5
Nedaňové příjmy celkem	4 310,27	4 618	3 990,11	5 533,46

5.3.3 Dotace

Dotace, nebo-li transfery tvoří další velmi významný příjem obce Huslenky a jsou rozdělovány v účetnictví dle poskytovatele dotace na územní dotace a ústřední dotace.

Územní dotaci získává obec Huslenky od Zlínského kraje, dotaci ústřední získává od státu.

V roce 2010 získala obec Huslenky územní dotace od Zlínského kraje na úhradu povodňových škod, na zajištění dopravní obslužnosti a také na hospodaření v lesích. Od státu přijala dotace na volby do poslanecké sněmovny a zastupitelstev obcí, na sčítání lidu, domů a bytů, na rozšíření vodovodu, na veřejné osvětlení podél chodníků, na aktivní politiku zaměstnanosti a také na lesní hospodářský plán.

V roce 2011 přijala obec Huslenky od Zlínského kraje dotace stejného typu jako v roce 2010. V tomto roce byla obec zprostředkovatelem průtokové dotace pro Základní školu a Mateřskou školu. Od státu přijala obec (mimo běžné dotace uvedené v roce 2010) dotaci

na novostavbu kolumbárií na hřbitově, na slavnosti obce a na pořízení návrhu územního plánu obce.

V roce 2012 obec získala nově od státu dotace na víceúčelové hřiště, na stavbu nového parkoviště a na volby do krajů a Senátu. Zlínský kraj poskytl obci dotace na Huslenké slavnosti a stejně jako v minulých letech kraj poskytl obci průtokovou dotaci pro Základní a Mateřskou školu.

Všechny přijaté dotace se dělí nejenom podle poskytovatele dotace, ale také podle účelu na:

- investiční dotace, které slouží především na nákup dlouhodobého majetku,
- neinvestiční dotace, které slouží na běžné potřeby obce, jako je například nákup materiálu nebo služeb.

Tabulka 13: Dotace (v tis. Kč)

(vlastní zpracování na základě rozpočtového plnění obce Huslenky)

	2010	2011	2012	2013
Dotace investiční	1 170	556,65	2 080,21	7 561,02
Dotace neinvestiční	2 053,91	7 125,30	3 262,41	5 781,76
Dotace celkem	3 224	7 681,95	5 342,62	13 342,78

Dotace neinvestiční tvoří 62% z celkově přijatých dotací.

5.4 Analýza výdajů

Výdaje by měly odpovídat v rámci každého rozpočtu příjmům.

Výdaje obce Huslenky je možné rozdělit dle dvou kritérií - podle druhu nebo podle odvětví. Výdaje druhové se dělí na běžné a kapitálové.

Běžné výdaje obce lze charakterizovat jako výdaje, které se pro obec Huslenky každý rok opakují. Jak můžeme vidět v následující tabulce, běžné výdaje obce Huslenky se ve sledovaném období drží kolem hranice 20 milionů Kč a nelze je zredukovat, protože by bez nich obec Huslenky nemohla v žádném případě fungovat.

Výdaje kapitálové znamenají v rámci obce nákup hmotného a nehmotného investičního majetku. V rámci kapitálových výdajů můžeme vidět v tabulce

Tabulka 14: Výdaje obce Huslenky (v tis. Kč)
(vlastní zpracování na základě rozpočtového plnění obce Huslenky)

Výdaje	2010	2011	2012	2013
Běžné	20 808,48	20 388,16	19 535,79	19 945,60
Kapitálové	10 001,70	12 180,93	5 595,61	18 305,21
Výdaje celkem	30 810,18	32 569,09	25 131,40	38 250,81

Běžné výdaje obce Huslenky tvoří 62% z celkových dotací. Lze díky tomu usoudit, že v rámci této obce nejsou hlavními výdaji jen provoz a zabezpečení chodu obce, ale že obec také nakupuje investiční majetek.

Druhé členění výdajů se využívá více, ovšem není vůbec konkrétní. Podle mého názoru je v rámci výdajů daleko přehlednější členění dle odvětví.

Tabulka 15: Výdaje obce Huslenky dle odvětví (v tis. Kč)
(vlastní zpracování na základě rozpočtového plnění obce Huslenky)

Rok	2010	2011	2012
Zemědělství a lesy	1 828,46	1 452,04	1 400,40
Průmysl	11 124,76	7 019,26	5 518,59
Vzdělávání	3 496,44	3 107,79	3 146,08
Kultura	813,72	672,90	671,85
Tělovýchova a zájmová činnost	753,72	160,24	240,01
Zdravotnictví	3,89	80,54	0,69
Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	5 721,23	1 505,81	1 730,54
Ochrana životního prostředí	1 321,62	1 466,44	1 626,87
Bezpečnost	330,73	342,56	328,41
Veřejná správa	5 424,68	4 580,64	4 872,44

V tabulce lze vidět přehledný rozpis výdajů obce Huslenky dle jednotlivých výdajových odvětví. Díky tomuto přehledu je možné analyzovat, jaké výdaje jsou pro obci největší a zda je možné najít výhodnější řešení.

Pokud bychom se zaměřili na změny výdajů jednotlivých odvětví, tak dojdeme k zjištění, že jsou velmi často bez výrazných změn. Změny tu ale samozřejmě nějaké jsou.

Nejmenší zastoupení výdajů, které je zanedbatelné má v obci Huslenky zdravotnictví. V současné době je v obci jedno zdravotní středisko obsahující jednoho praktického lékaře

a jednoho zubaře. Tyto výdaje zahrnují především provoz zdravotního střediska. V roce 2011 proběhla rekonstrukce tohoto zařízení v hodnotě 77 tisíc korun.

1% z celkových výdajů obce představuje bezpečnost. V obci figuruje Sbor dobrovolných hasičů a prostředky na jejich provoz nejsou nijak veliké. V těchto výdajích je ovšem zahrnut leasing na nové hasičské auto, který obec splácí.

Výdaje na tělovýchovu a zájmovou činnost zaujímají v obci 2% z celkových výdajů. Jsou jimi v obci především věcné dary spolkům jako je např. TJ Sokol Huslenky. V roce 2010 můžeme pozorovat výrazné navýšení výdajů, což bylo zapříčiněno stavbou nového hřiště pro Základní školu.

Kultura v obci představuje 3% výdajů a zahrnuje kulturní akce v obci.

Ochrana životního prostředí je v obci zastoupena 6% výdajů z celkového počtu. Tyto výdaje jsou například svoz nebezpečných a komunálních odpadů a jejich likvidace. S životním prostředím souvisí i okolí obce, které má velký podíl lesů a zemědělských půd, které pro obec představuje 7% výdajů, ze kterých je hrazen provoz Jednotného zemědělského družstva a správa lesů.

Bydlení, komunální služby a územní rozvoj jsou skupina výdajů, které zabezpečují pro občany vybavenost obce. Jedná se konkrétně o 13% výdajů a těmi například jsou veřejné osvětlení obce, územní rozvoj a pohřebnictví. Veřejná správa obce má v celkových výdajích 21% účast. Tyto výdaje představují platy zaměstnanců, regionální a místní správa a její činnosti a nebo jednotlivé volby. Průmysl je samozřejmě největší skupina výdajů. Konkrétně má 33% podíl. Tyto výdaje jsou spojeny s dopravou (provoz veřejné silniční dopravy a bezpečnosti provozu), cestovním ruchem, odváděním a čišťením odpadních vod a také výdaje v souvislosti s přívodem pitné vody. Největších změn si můžeme všimnout v roce 2010 výrazně vyšší výdaje než v dalších letech. Je to způsobeno s rekonstrukcí silnic po roce 2009.

6 SHRUTÍ A DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ HOSPODAŘENÍ

V rámci této bakalářské práce byla provedena analýza příjmů a výdajů obce Huslenky v období 2010 – 2013.

Obec Huslenky hospodaří na začátku každého roku ve sledovaném období podle rozpočtového provizoria, rozpočet obce byl tedy schvalován každý rok až v březnu aktuálního roku. Pokud srovnáme rozpočty v období let 2010 – 2013 zjistíme, že v prvních třech letech sledovaného období byl rozpočet schválený zastupitelstvem jako schodkový. Na základě tohoto zjištění obec hospodařila tak, aby docílila co největších příjmů. V roce 2012 se obci díky úpravám rozpočtu v průběhu roku podařilo hospodařit s vyrovnaným rozpočtem, který byl na konci tohoto roku přebytkový. V roce 2013 byl rozpočet schválený jako vyrovnaný a v závěru roku se díky úspěšnějšímu hospodaření obce podařilo dosáhnout přebytku rozpočtu v hodnotě 1 350 880 Kč. V této části je důležité podle mého názoru, aby obec uskutečňovala takové výdaje, které bude schopna hradit ze svých příjmů. Od roku 2012 obec neměla skutečný rozpočet schodkový, což je velké pozitivum.

Obec Huslenky sestavuje každý rok nový rozpočtový výhled, díky kterému má přibližnou představu o nadcházejících projektech a jejich financování. Rozpočtový výhled je vždy sestavován na rok aktuální a na další 2 roky dopředu.

Příjmy obce dělíme na daňové, nedaňové, kapitálové a dotace. Příjmy obce Huslenky tvoří především příjmy daňové 71% a poté dotace 17%. Pokud se zaměříme na původ příjmů obce zjistíme, že obec Huslenky má 85% příjmů cizích a 15% vlastních. Daňové příjmy prošly roku 2013 významnou novelizací, která má za důsledek růst těchto příjmů. Z daňových příjmů je největší příjem z DPH. Jediný příjem, který může obec ovlivnit jsou místní poplatky, které obec sama vybírá a také si sama určuje výši těchto poplatků. Nejvyšším místním poplatkem pro obec Huslenky je poplatek za likvidaci odpadu. Obec Huslenky získává každý rok několik dotací. Tyto dotace lze rozdělit dle příjemce na dotace od státu (ústřední) a dotace od Zlínského kraje (územní). Zároveň je obec také zprostředkovatelem průtokové dotace pro ZŠ a MŠ.

Výdaje obce se člení na výdaje běžné a kapitálové nebo na výdaje dle druhů.

Dá se říci, že většina výdajů obce Huslenky jsou v rámci sledovaného období v podobné výši, i když jsou případy, kdy druh výdaje výrazně vzrostl. Největším výdajem obce jsou výdaje na průmysl do čehož patří především doprava a to konkrétně udržování silnic a bezpečného provozu v obci.

V návrhové části pro zlepšení hospodaření obce musím sdělit, že obec hospodaří se svými prostředky velice dobře. Řídí se podle principu 3E - efektivnost, účelnost a hospodárnost. Zbytečně neriskuje a na nákladné projekty využívá možnost dotací, z tohoto důvodu nemám žádných připomínek. Hlavní pozitivum v hospodaření obce vidím fakt, že nemá žádný úvěr. V období 2010 – 2013 měla obec kontokorent na bankovním účtu, který ale nebyl nikdy využit a proto jej obec na konci roku 2013 zrušila.

Můj první a zároveň hlavní návrh na zlepšení zní – obec Huslenky by měla podniknout kroky s navýšení obyvatel. Na začátku této práce je zpracován počet obyvatel v rámci období 2004 – 2013 a jak bylo uvedeno, počet obyvatel až na jednu výjimku roste. Obec Huslenky je situována v krásném prostředí Beskyd a má ještě dostatek pozemků pro výstavbu rodinných domů. Pokud se obec Huslenky bude snažit počet obyvatel zvýšit, zvýší se také její příjmy a to především daňové příjmy a daň z nemovitostí. Zároveň se tímto krokem zvýší i správní a místní poplatky.

Můj druhý návrh souvisí s aktuálním problémem obce Huslenky, který zatím nebyl vyřešen. Jedná se o rozbitou silnici, která je jedinou komunikací, která vede k budovám JZD. JZD získalo dotaci na nákup nového traktoru, který je mnohem rozměrnější a hlavně těžší než traktor bývalý. Po roce jízdě novým traktorem po této cestě je cesta rozbitá a občané, kteří cestu využívají, podali stížnost na JZD. Starosta obce svolal zástupce JZD a občany, kterých se tato problematika týká a podrobně obě strany vyslechl. Oprava cesty byla externí firmou vyčíslena a bylo zjištěno, že obec na opravu cesty nemá prostředky a ani se s opravou cesty neuvažuje v dohledné době. V rámci vyřešení této situace mě napadlo řešení z kapitoly 5. 3. 1. pomocí místního poplatku. Obec by stanovila poplatek za využívání této cesty těžkými dopravními prostředky a díky nim by bylo možné cestu v budoucnu opravovat.

V rámci výdajů je velmi těžké hledat návrhy na zlepšení. Běžné výdaje jsou pro provoz obce zásadní. Obci Huslenky doporučuji zaměřit se na snížení výdajů vynakládaných na energie, vytápění (např. změnou dodavatele) apod.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce byla analýza příjmů a výdajů rozpočtu obce Huslenky a následný návrh doporučení pro zlepšení příjmového a výdajového rozpočtu obce Huslenky.

Pro analýzu příjmů a výdajů obce Huslenky byly použity data, která vycházela z účetních výkazů obce.

V teoretické části jsem se po stručné charakteristice veřejné správy zaměřila na základní pojmy týkající se obcí a finančního systému územní samosprávy.

Analytická část navazuje na část praktickou. V úvodu praktické části je čtenář seznámen s obcí Huslenky. Po stručné charakteristice obce následuje stěžejní část – analýza rozpočtu obce. V této části bylo zjištěno, že díky snaze o dodržování základního principu hospodárnost – účelnost – efektivita se obci podařilo v posledních dvou letech hospodařit tak, aby byl její rozpočet na konci roku přebytkový. Poté byla provedena analýza příjmové části a části výdajové rozpočtu obce Huslenky. V závěru praktické části byly shrnuty nejdůležitější zjištění praktické části a poté následují návrhy na zlepšení příjmové a výdajové stránky rozpočtu.

Na základě zpracování této bakalářské práce jsem došla k závěru, že obec hospodaří s finančními prostředky v rámci svých možností výborně. Snaží se přizpůsobit své příjmy výdajům a nemá žádné úvěry určené na provoz obce. Jediným zadlužením obce leasing na pořízení automobilu, který bude v roce 2016 doplacen.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ČERNOHORSKÝ, Jan, Petr TEPLÝ a Philip G JOYCE. *Základy financí: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.
- ČESKO, 1993. ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 1, ústavní zákon č. 1, s. 2 - 16. Po zadání čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- ČESKO, 2000. Zákon č. 128/2000 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecních zřízeních). In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 38, s. 1737-1764. Po zadání čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- ČESKO, 2000. Zákon č. 250/2000 ze dne 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 73, s. 3557 - 3567. Po zadání čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- ČESKO, 2002. Vyhláška č. 323/2002 ze dne 2. července 2002 o rozpočtové skladbě. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 118, s. 6909 - 6966. Po zadání čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- DVOŘÁK, Pavel a Jaroslav PILNÝ. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize: úvod do problematiky*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2008, xx, 343 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7400-075-1.
- GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3800-864.
- JURIŠTIC.CZ. www.juristice.cz [online]. ©1999 – 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné také z <http://spravni.juristice.cz/154292/clanek/spravni2.html>
- KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 297 s. ISBN 978-80-7357-910-4.
- KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. Ostrava: Montanex, 2004, 302 s. ISBN 8072251392.
- LEE, Robert D, Ronald Wayne JOHNSON a Philip G JOYCE. *Public budgeting systems: teorie a praxe*. 7th ed. Boston, Mass.: Jones and Bartlett Publishers, 2004, xi, 631 p. ISBN 07-637-3129-3.

- MARKOVÁ, Hana a Jaroslav PILNÝ. *Finance obcí, měst a krajů: úvod do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Orac, 2000, 190 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-861-9923-1.
- OCHRANA, František a Milan PŮČEK. *Dosahování úspor a omezování plýtvání ve veřejném sektoru*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 227 s. ISBN 978-80-7357-909-8.
- OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, xiv, 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.
- PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ. *Veřejná správa a finance*. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1998, 302 s. ;. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-859-6385-X.
- PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru: úvod do problematiky*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005, 555 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-735-7052-1.
- PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005, 527 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-735-7049-1.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- Průcha, P. 2004. *Veřejná správa a samospráva*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva.
- ROSEN, Harvey S a Ted GAYER. *Public finance*. 9th ed. New York: McGraw-Hill Higher Education, 2010, xxii, 595 s. ISBN 978-0-07-351135-1.
- Rozpočet obce 2010, 2011, 2012, 2013
- Rozvaha obce Huslenky 2010, 2011, 2012, 2013
- Řízení obcí I. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2008, 263 s. ISBN 978-808-6946-764.
- TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa: průniky, dysfunkce, problémy, šance : státní politika turismu České republiky : systémový přístup k řešení problémů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 196 s. ISBN 978-80-247-3842-0.

TOMANCOVÁ, Jaroslava, Jan OBROVSKÝ a Antonín BRTOUN. *Veřejná správa a finance*. 1.vyd. Brno: Albert, 2009, 164s. ISBN 978-80-7326-162-7.

Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu obce Huslenky 2010, 2011, 2012, 2013

Výkaz zisku a ztrát obce Huslenky 2010, 2011, 2012, 2013

WOKOUN, René a kol. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2011, 474 p. ISBN 978-807-3803-049.

Závěrečný účet obce 2010, 2011, 2012, 2013

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj.	a jiné
apod.	a podobně
ČNB	Česká Národní Banka
ČR	Česká republika
DFPO	Daň z příjmu fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmu právnických osob
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
ha	hektar
Kč	Koruna česká
km	kilometr
MAS	místní akční skupina
m n. m	metrů nad mořem
MŠ	mateřská škola
např.	například
ONV	okresní národní výbor
P	příjmy
PO	právnická osoba
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
tis.	tisíce
tzv.	tak zvaně
V	výdaje
ZŠ	základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Schéma rozdělení veřejné správy (vlastní zpracování)	12
Obrázek 2: Obec Huslenky (autor Jaroslav Pechal)	32
Obrázek 3: Mapa členů sdružení MAS	32
Obrázek 4: Znak obce Huslenky	33
Obrázek 5: Prapor obce Huslenky	33

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Vývoj celkového počtu obyvatel v obci Huslenky.....	36
Graf 2: Rozpočet obce Huslenky (v tis.Kč).....	37
Graf 3: Výsledek hospodaření (v tis. Kč)	40
Graf 4: Příjmy obce v rámci jednotlivých druhů daňových příjmů	43

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel (vlastní zpracování dle ČSU).....	35
Tabulka 2: Celkové příjmy a výdaje obce Huslenky (v tis. Kč).....	38
Tabulka 3: Výsledek hospodaření (v tis. Kč)	39
Tabulka 4: Výsledek hospodaření Mateřské školy (v tis. Kč).....	40
Tabulka 5: Výsledek hospodaření základní školy (v tis. Kč)	41
Tabulka 6: Rozpočtový výhled obce (v tis. Kč)	41
Tabulka 7: Příjmy podle druhového členění (v tis. Kč).....	42
Tabulka 8: Jednotlivé daňové příjmy (v tis. Kč)	44
Tabulka 9: Sdílené daně (v tis. Kč).....	45
Tabulka 10: Svěřené daně (v tis. Kč).....	45
Tabulka 11: Místní a správní poplatky (v tis. Kč)	46
Tabulka 12: Nedaňové příjmy (v tis. Kč)	47
Tabulka 13: Dotace (v tis. Kč).....	48
Tabulka 14: Výdaje obce Huslenky (v tis. Kč).....	49
Tabulka 15: Výdaje obce Huslenky dle odvětví (v tis. Kč).....	49